

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Lenka Jedličková

**Využití integrace prostřednictvím interaktivních
mluvících knih v mateřské a primární škole**

Olomouc 2021

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Miluše Rašková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 1. 12. 2021

.....

Jedličková Lenka

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla srdečně poděkovat paní doc. PaedDr. Miluši Raškové, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady a vstřícný přístup při zpracování diplomové práce.

Velké poděkování patří všem respondentům, kteří se zapojili do dotazníkového šetření. Upřímné poděkování patří také mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

OBSAH

Úvod.....	6
Teoretická část	7
1 INTEGRACE.....	8
1.1 Vymezení pojmu integrace	8
1.2 Didaktická integrace	8
1.3 Mezipředmětové vztahy v tradiční škole.....	9
2 DIDAKTIKA.....	11
2.1 Vymezení didaktiky a jejího předmětu.....	11
2.2 Didaktické zásady.....	13
2.3 Vyučovací proces	15
2.4 Výukové metody	16
2.5 Organizační formy vyučování	20
2.6 Didaktické prostředky.....	23
3 PŘEDŠKOLNÍ A MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK.....	25
3.1 Předškolní věk	25
3.2 Mladší školní věk	28
4 INTERAKTIVNÍ MLUVICÍ KNIHY	31
4.1 Základní charakteristika interaktivních knih Kouzelné čtení	31
4.2 Technická specifikace a vlastnosti tužky	32
4.2.1 Využití interaktivních knih jako didaktického prostředku ve výuce	33
Empirická část.....	34
5 ALBI TUŽKA V PRAXI.....	35
5.1 Výhody a nevýhody používání interaktivních knih.....	35
5.2 Vlastní zkušenosti.....	36
5.3 Objednávka Albi tužky a mluvicí knihy.....	37
6 KNIHA HRAVÉ UČENÍ	38
6.1 Všeobecné možnosti práce s knihou.....	40
6.2 Rodina a písmena	41
6.3 Roční období	42
6.4 Povolání.....	43
6.5 Nákup a čísla	44
6.6 Karneval.....	45

6.7 Doprava	46
6.8 Materská škola.....	47
6.9 Zvířátka na dvorku.....	48
7 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	49
7.1 Dotazník	49
8 SHRUTÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	56
9 DISKUZE	57
ZÁVĚR	58
SEZNAM ZKRATEK	59
SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

Úvod

Diplomová práce se zabývá využíváním mluvicích interaktivních knih ve vzdělávání dětí předškolního věku a dětí z 1. stupně základní školy. Je zaměřena na interaktivní knihy od firmy Albi, tedy celkově na využití konceptu Kouzelného čtení ve vzdělávání. Zmíněné knihy jsou velmi populární mezi dětmi, rodiči i učiteli. Pro jejich využívání je nutné zvážit jejich přínos, ale i případné nedostatky.

Diplomová práce je složena z teoretické a výzkumné části, které dohromady obsahují devět kapitol. Teoretická část práce je opřena o odbornou literaturu a prameny. V první kapitole je charakterizován pojem integrace a jsou zde vymezeny mezipředmětové vztahy ve vzdělávání. Druhá kapitola se věnuje předmětu didaktiky, je definován předmět didaktiky, didaktické zásady, prostředky ve vzdělávání, metody a formy práce. Třetí kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly. První podkapitola se zabývá problematikou předškolního věku z hlediska motorického, kognitivního i řečového vývoje, ale je zde zmíněna důležitost hry v tomto vývojovém období. Druhá podkapitola se věnuje mladšímu školnímu věku. Definován je pojem školní zralost a jsou přiblíženy především změny v kognitivním rozvoji dítěte. Čtvrtá kapitola se věnuje interaktivním knihám a jejím specifickým.

Empirická část je rozdělena na dvě dílčí části. První část je zaměřena na knihu Hravé učení. Kniha je v rámci zpracování diplomové práce rozdělena na osm kapitol, ke kterým jsou zpracovány konkrétní úkoly a nápady. Také je zde uveden výčet obecných možností práce s těmito knihami. Druhá část zpracovává dotazníkové šetření, které je určeno pro učitele mateřských škol a učitelů 1. stupně základních škol. Učitelé odpovídají na otázky, které se týkají využívání interaktivních mluvicích knih v jejich profesi.

Cílem diplomové práce je poskytnout aktuální přehled využívání mluvicích interaktivních knih v současné době v mateřských školách a na 1. stupních základních škol. Aktualnost tématu odráží tři předem stanovené výzkumné otázky. Dílčím cílem je předložit náměty na konkrétní činnosti, které mohou využít nebo inspirovat další učitele či rodiče dětí.

Teoretická část

Následující kapitoly se věnují teoretickému základu, který je nutné znát pro vzdělávání pomocí interaktivních mluvicích knih. Teoretická část je rozdělena na čtyři kapitoly. První kapitola se věnuje termínu integrace. Zabývá se vymezením pojmu, didaktickou integrací a mezipředmětovými vztahy. V následující kapitole je definována didaktika v širším slova smyslu, součástí je vymezení předmětu didaktiky, didaktických zásad, metod, forem a prostředků. Třetí kapitola se věnuje zvláštnostem předškolního a mladšího školního věku. Poslední kapitola teoretické části se věnuje již interaktivním knihám a přibližuje čtenáři její specifika.

1 INTEGRACE

V názvu diplomové práce je využit termín integrace, zde myšlený jako zařazení interaktivních knih do běžného vyučování jak v mateřských, tak i základních školách. V kontextu tématu práce je také důležité zmínit, že už pouze využíváním mluvicích knih v různých předmětech dochází k budování a pochopení mezipředmětových vztahů. Bezpochyby je jasné, že samotná práce s knihou rozvíjí čtenářskou gramotnost, pozornost, vnímání a další kognitivní procesy jedince.

1.1 Vymezení pojmu integrace

V dnešní době se často v různých kontextech setkáváme s pojmem integrace. Tento široký pojem je možné definovat obecně jako zařazení, začlenění části, dílu či určité skupiny do celku. Často je zmiňován v souvislosti s integrací společenskou, jako integrace menšiny (jedince či skupiny) do majoritní společnosti (celku). Dnes častěji narazíme především na integraci osob postižených do intaktní společnosti. V kontextu s tímto konceptem nemusí být řeč pouze o integraci společenské. Autor J. Jesenský (1993), který se tématu integrace obsáhle věnuje, zmiňuje různé druhy zařazení. Rozděluje integraci na sociální, pedagogickou a pracovní.

V doslovném překladu a vysvětlení původu slova O. Müller (2004, s. 11) uvádí, že původní latinský význam slova „integer“ znamená *nenarušený, úplný*. Hledáním dalšího původu slov nám přinesou pojmy „integrace a integrovat“ v latinských slovech „integratio“ (*zcelení*) a slovesa „integrare“ (*zcelovat*). Slova racionálně souvisí se zmíněným „integer“ a postupně docházíme k původnímu významu slov: integrace jako celistvost, nedělitelnost. Z těchto tvrzení a vysvětlení vyplývá, že integraci lze chápat jako jistý proces, v němž se jedinec či skupina snaží začlenit do společnosti. Protikladem integrace je separace a izolace.

1.2 Didaktická integrace

V didaktice značí pojem integrace průniky prvků a obsahů jednotlivých vyučovacích předmětů (Janiš, Jesenský, 2004).

Pedagogickou integraci obsahu vyučování můžeme rozdělit do několika dimenzí:

- integraci z hlediska obsahu učiva,
- obsahovou integraci z hlediska obsahu vzdělávání,
- didaktickou integraci z hlediska učitele,
- integraci z hlediska žáka.

V didaktické integraci hledáme takový model vyučování, který dovoluje všechny typy integrace z různých úhlů pohledu na žáka, obsahu učiva i metody vyučování. Model žákovské psychologické integrace, kde jde především o aplikaci mezi předměty a aplikaci poznatků a dovedností v oblasti mimo školu, můžeme hledat v tzv. tematickém vyučování (Rakoušková, 2008).

S uplatňováním **integrovaného přístupu ve vzdělávání**, který zde nemáme myšlen jako integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol hlavního vzdělávacího proudu, se setkáváme s pojmy **integrace učiva, integrovaná výuka a tematická integrovaná výuka**. Autorka popisuje integraci následovně: Integrace znamená způsob vytváření obsahu vzdělávání i organizace procesu vyučování na základě jedné osy, určité centrální ideje (Skalková, 1999).

Dvořáková (2000) chápe integraci takto: Integrace je záměrné vytváření vztahů mezi jednotlivými osvojovanými poznatky a vědomé vytváření mezipředmětových vztahů, při řešení problémů využívání poznatků z různých učebních předmětů a z vlastní zkušenosti, vytváření myšlenkových struktur v rámci vzdělávání jako celku.

A.Rakoušková (2008) uvádí: Integrace je vzájemným pronikáním a spojováním obsahu předmětů, vytvořených z reálných věd, v nový funkční a těsnější vzdělávací obsah, přičemž tento integrovaný vzdělávací obsah sleduje cíle všech těchto předmětů. „*Integraci posuzujeme jako koncentraci učiva poskytující kompaktní pohled na daný problém, vytváření mezipředmětových vztahů v oblasti daného tématu, které umožňují žákovi rozumět skutečnosti jako celku a vytvořit si tak ucelený obraz okolního světa.*“ (Šikulová, 2013, s. 93)

1.3 Mezipředmětové vztahy v tradiční škole

System vyučovacích předmětů je významným znakem tradiční školy. Členění obsahu vzdělávání do dílčích vyučovacích předmětů souviselo s vývojem vědních oborů a rostoucím objemem poznatků. Potřeba propojování vzdělávacích obsahů v tradiční pedagogice a problém izolace jsou řešeny jako otázky mezipředmětových vztahů.

Rakoušková (2008, s. 17) zmiňuje fakt, že „*uplatnění mezipředmětových vztahů umožňuje pochopit přírodní a společenskou skutečnost jako celistvost a jednotu v mnohosti. V řešení mezipředmětových vztahů vidíme prostředek systematického rozvíjení logického myšlení. Mezipředmětové vztahy stojí na začátku každé integrace a jsou jednou z úrovní integrace.*“

Škola má pomoci vést děti k pochopení souvislostí, orientovat se v získaných informacích. Výuka tak musí směřovat od izolovaných témat k integraci vzdělávacích procesů (Rakoušková, 2008).

Podstatou **integrované výuky** je hledání a nalezení určitých témat učiva, spojovaných bez ohledu na jejich prvotní začlenění tradičních předmětů nebo vzdělávacích oblastí. Kritériem je dobře zvolené téma, které probouzí zájem a udržuje pozornost dítěte, dále nabízí příležitosti k iniciativnímu zkoumání a objevování a je pro něj zdrojem zážitků. Dobře zvolené téma by dítě mělo bavit a zajímat, aktivně se uplatňovat a mělo by si z něj odnést zajímavé zážitky a poznatky (Šikulová, 2013).

2 DIDAKTIKA

Znalost didaktiky je pro učitelskou profesi velmi důležitá. Od základů didaktiky se odvíjí samotný vzdělávací proces, je tedy nutné ji důkladně znát. Následující text je vybrán v kontextu tématu práce.

V první podkapitole je definován termín „didaktika“. Dále jsou zmíněny didaktické zásady, metody, formy a prostředky vzdělávání. V kontextu s praktickou částí je pro využití nutné tyto pojmy definovat a dále rozvést. Zásady, metody i formy se využívají při práci s mluvicími interaktivními knihami, primárně dle volby učitele. Mluvicí knihy jsou v dnešní době didaktickým prostředkem jak v mateřských, tak v základních školách. Z toho důvodu je zde zařazena i podkapitola o didaktických prostředcích.

2.1 Vymezení didaktiky a jejího předmětu

Jednou z vědních disciplín v systému pedagogických věd je didaktika. Tento výraz pochází z řeckého „didaskein“, což v překladu znamená „učit se, vyučovat, dokazovat, poučovat, jasně vykládat“. Autorem první systematické didaktiky byl Jan Ámos Komenský. Autor do didaktiky zahrnul vše, co úzce souviselo se vzděláváním, obsahem vyučování a systémem, metodami, vyučovacími předměty a podobným. Později byla omezena pouze na teorii vyučování. Didaktika jako teorie vzdělávání a zároveň součást pedagogiky obsahuje cíle, obsah, metody a organizace vyučování (Průcha a kol., 2013).

Skalková (2007) vymezuje didaktiku jako teorii vzdělávání a vyučování. Zabývá se problematikou obsahů, které se jakožto výsledky společensko-historické zkušenosti lidstva stávají v procesu vyučování individuálním majetkem žáků. Zabývá se zároveň procesem, který charakterizuje činnosti učitele a žáků a v němž si žáci tento obsah osvojují, tedy vyučováním a učením.

Didaktiku lze nejlépe definovat jako teorii vzdělávání. Takto didaktika zahrnuje všechny jevy a procesy, týkající se záměrné myšlenkové a motorické kultivace člověka, a to ve všech formách a stádiích jeho vývoje (Maňák, 1993).

Předmětem didaktiky je výchovně vzdělávací proces, který můžeme chápat jako vztah mezi aktivitami třech složek:

1. obsahu vyučování
2. činnost žáka
3. činnost učitele

Předmětem didaktiky je vzdělávání ve všech jeho formách, mimo jiné i mimoškolní vzdělávání, sebevzdělávání a další jiné formy vzdělávání jako celoživotní permanentní proces (Nelešovská, Spáčilová, 2005).

Šikulová uvádí základní přehled jednotlivých pojmů. **Cíl** – základní didaktická kategorie, která určuje podobu dalších prvků systému. Představuje to, čeho má být vzdělávací a učební činností dosaženo. Na základě cílů jsou voleny další prvky – obsah, formy a metody práce, materiální prostředky apod. **Obsah** – soubor vědomostí, dovedností, návyků, postojů, zájmů, hodnot, které jsou předmětem vzdělávání. Má podobu učiva, tj. informací, postupů, činností, které si žák osvojuje ve výuce i mimo výuku. **Formy výuky** – organizační uspořádání činností učitele a žáka, včetně uspořádání materiálních pomůcek v čase a prostoru. **Metody výuky** – způsoby, postupy, kterými učitel společně se žákem dosahují stanovených cílů. **Didaktické zásady** – jinak také nazývané didaktické principy, požadavky, které by měl učitel respektovat a dodržovat při plánování a realizování vyučovacího procesu. **Výsledky výuky** – reálný stav změn ve vědomostech a dovednostech žáka, kterého bylo vzděláváním dosaženo. **Učitel a žák** jsou nepostradatelnými, aktivními prvky didaktického procesu. Bez jejich aktivity by se didaktický proces nemohl optimálně realizovat. Základní aktivitou učitele je **vyučovací činnost**, tj. projektování, realizování a vyhodnocování vyučovacího procesu a jeho cíle. Hlavní aktivitou žáka je **učení (učební činnost)**, tj. aktivně, vlastní činností se podílí na získávání nových informací a osvojování si nových dovedností. Učební proces je procesem vzdělávacím i výchovným a je determinován osobním zájmem a potřebou člověka poznávat, tvořit a kultivovat svoji osobnost (Šikulová, 2013).

Obecná didaktika se zabývá obecnými otázkami obsahu a procesu vyučování a učení, jež jsou společně jednotlivým předmětům. Otázkami jednotlivých typů a stupňů vzdělávání se zabývají různé didaktiky, např. didaktika předškolního vzdělávání, didaktika primární školy, didaktika základní školy, didaktika odborných škol a jiné. **Například didaktika primární**

školy řeší otázky výběru optimálního zvládnutelného obsahu a rozsahu vzdělávání, odpovídajícímu věkovým a individuálním zvláštnostem žáků na prvním stupni základní školy. Uplatňováním různých metod, zásad, forem a prostředků vyučování vytváří vhodné podmínky vyučovacího procesu. Vedou žáka k efektivnímu učení a vytvářejí zdravé pracovní ovzduší (Šikulová, 2013).

2.2 Didaktické zásady

Didaktické zásady jsou obecné požadavky, které určují charakter výuky za pomoci výchovných a vzdělávacích cílů, jejími základními zákonitostmi. Zahrnují učitelovu vyučující činnost, formy a metody výuky, poznávací činnost žáka, materiální didaktické prostředky, učivo jako samotné, a jiné. Základem didaktických zásad jsou didaktická pravidla, jež obsahují pro správné vedení výuky pokyny. Didaktická pravidla specifikují didaktické zásady (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Podle Maňáka *„Zákonitosti v didaktických procesech, vyjadřují všeobecné, podstatné a nutné souvislosti, a to mezi cílevědomým působením na psychiku žáka, řízením jeho rozvoje a žádoucími změnami osobnosti a jejími vztahy k prostředí.“* (Maňák, 1995, s. 10)

Chce-li učitel ve vyučovacím procesu dosáhnout odpovídající efektivity, musí dodržovat určitá pravidla a zásady. J. Á. Komenský podal první ucelený přehled a k zásadám přiřazoval, že ke všemu vyučování má být použito příkladů, pravidel a nápodobou. Na první místo jako nejdůležitější radil především zásadu názornosti (Janiš, Loudová, 2018).

Didaktické zásady je možné rozdělit na zásadu komplexního rozvoje osobnosti žáka, zásada vědeckosti, zásada individuálního přístupu k žákům, zásada spojení teorie s praxí, zásada uvědomělosti a aktivity, zásada soustavnosti a přiměřenosti a zásadu názornosti.

Zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka

Princip učitelovy práce je pokaždé komplexní. Učitel si při didaktické analýze učiva má uvědomit, jaké možnosti pro rozvoj osobnosti žáka učivo dává v základních strukturách, a to v oblasti kognitivní, afektivní a psychomotorické (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Zásada vědeckosti

Tato zásada očekává od učitele celoživotní udržování kontaktu s odbornými disciplínami pro základ jeho vyučovacích předmětů. Učitel využívá různých vzdělávacích nabídek a možností k aktualizaci starších neaktuálních poznatků. Důležitým pohledem je také postoj

k učitel, který dovede patřičnými výukovými metodami vědecké informace předávat žákům a provázet je při jejich vzdělávání. Bez rozvíjení žáků a porozumění nelze dosáhnout trvalého zapamatování a využití nabytých informací a vědomostí (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Zásada individuálního přístupu k žákům

Podstatné jsou rozdíly žáků v jedné třídě, a to zejména v jejich úrovni myšlení, chápání, řeči, v zájmech, postojích k učení, charakteru osobnosti, v úrovni citových a volních procesů, zdravotním stavu a jiných. Tyto znaky jsou pro výslednou efektivitu výuky velmi podstatné. Každý žák by měl mít možnost pocítit radost z úspěchu při učení (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Zásada spojení teorie s praxí

Úkolem výuky je správné představy žáků upevňovat a rozvíjet, mylné opravovat. Žádoucím je, aby učitel definoval výukové cíle na stupni jejich uplatnění a ujistil žáky o smysluplnosti výuky ve škole. Učitel by měl učit žáky hledat v praxi nezbytné informace, umět je zpracovávat a uplatňovat v praxi (Kalhous, Obst a kol. 2009).

Zásada uvědomělosti a aktivity

Zásada uvědomělosti se vztahuje na kvalitu získávaných poznatků a také vyjadřuje postoj žáka k učení. Uvědomělými a pochopenými poznatky dokáže žák něco udělat, vysvětlit a umí je aplikovat v praxi. Aktivita žáků je podněcována soustavným organizováním formativního hodnocení. Pro navádění aktivity může učitel využít několik možností: projektové vyučování, učební úlohy, samostatnou práci žáků, soutěže, rozhovory, problémový způsob výuky a další (Kalhous, Obst a kol. 2009).

Zásada soustavnosti a přiměřenosti

Poznatky upevněné v daném logickém uspořádání jsou lépe pochopeny, zapamatovány a využívány v praxi než ojedinělé, ze souvislosti vytržené učivo. Je vyžadováno uspořádání učiva dle didaktického systému. Poznatky logicky vyplývají jeden z druhého, když tvoří pro žáky vhodnou posloupnost. Didaktický systém si učitel vytváří mnoho let a neustále by měl na něm průběžně pracovat (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Zásada názornosti

V dnešní době moderního vyučování je zásada názornosti jedním ze základních principů. Při edukačním procesu lze zásadu názornosti uplatňovat různými didaktickými postupy a využitím materiálních didaktických prostředků. V oblasti materiálních didaktických

prostředků dochází k rozvoji a hojně se užívají mimo běžných dosavadních pomůcek i didaktické techniky, počítače, programy i interaktivní tabule (Dostál, 2008).

J. Ondráček (1971) uvádí, že: „*zásada názornosti vyjadřuje požadavek, aby učitel při vyučování vedl žáky k vytváření i zobecňování představ prostřednictvím vnímání nebo zobrazování předmětů a jevů skutečnosti, k osvojování zákonitostí přírodních a společenských jevů manipulacemi s věcmi i smyslovým poznáváním objektivní reality distančními analyzátory.*“ (Dostál, 2008, str. 28)

Do názornosti zahrnujeme i představy žáka získané výkladem nového učiva. Cílem výuky je osvojení si učiva žáky, a především porozumění učivu a získaných vědomostí.

Vybrané zásady vázané k práci s mluvicími knihami:

Zásada individuálního přístupu k žákům-nutné je knihy volit dle věku a schopností dětí, knihy mají možnost zvolit si obtížnost kvízů.

Zásada přiměřenosti-mluvící knihy jsou jako vzdělávací produkt přínosné, ale je důležité si uvědomit, že mluvené slovo komunikaci nenahradí.

Zásada názornosti-knihy jsou graficky a přehledně zpracovány, lze najít obrázky reality běžného dne i zpracované přehledy.

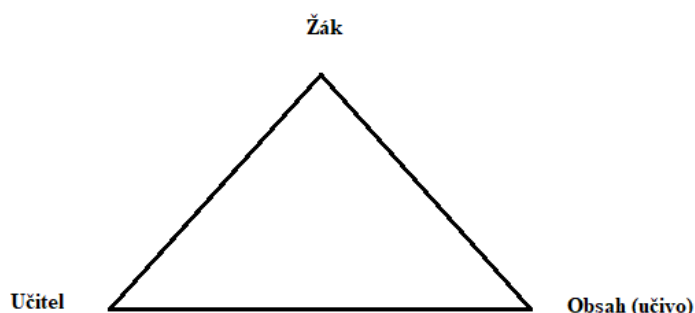
2.3 Vyučovací proces

Vyučování je forma cílevědomého a systematického vzdělávání i výchovy. Skalková uvádí, že: „*Vyučování představuje specifický druh lidské činnosti, spočívající ve vzájemné součinnosti učitele a žáků, která směřuje k určitým cílům.*“ (Skalková, 2007. str. 118)

Mezi nejdůležitější složky vyučovacího procesu autorka zahrnuje: proces vyučování a jeho cíle, obsah (tedy učivo), kooperace učitele a žáků, metody, organizační formy a didaktické prostředky, podmínky, za kterých proces probíhá. Dynamika vyučovacího procesu se projevuje vzájemným působením těchto komponentů. Příprava a realizace vyučování je pro učitele složitou a náročnou činností každého dne (Skalková, 2007).

J. Maňák definuje učení následovně: „*Výuka je forma vzdělávací činnosti, při níž žáci a učitelé vstupují do určitých vztahů a jejich cílem je dosažení stanovených cílů nebo jeho částí.*“ (Maňák, 1997, s. 70) Dále autor uvádí, že je „*výuka formou výchovy zaměřená na osvojování společenského poznání žáky, probíhající ve vymezením prostoru a času, pod vedením pedagoga a na základě promyšleně vymezeného učiva.*“ (Maňák, 1997, s. 70)

Jádro pedagogické komunikace ve škole tvoří dva procesy-vyučování a učení. Ve spojení s přímou výukou rozlišujeme vyučování jako činnost učitele a učení jako činnost žáka. Mezi základní činitele výchovně-vzdělávacího procesu patří žák, učitel a učivo. Během vzdělávání dochází k interakcím mezi těmito činiteli, navzájem se ovlivňují a doplňují.

Obr. č. 1: Vzájemný vztah základních činitelů výchovně-vzdělávacího procesu

Zdroj: Janiš, Loudová, 2018, s. 15

2.4 Výukové metody

Prostřednictvím výukových metod dochází k interakci mezi učitelem a žákem. Rozumíme ji jako vzájemnou spolupráci, kdy učitel akceptuje psychologické, sociální a somatické individuální zvláštnosti žáka a tím se žák na základě svých osobních aktivit shoduje se stanoveným výukovým cílem. Žák a učitel společně pracují na naplnění následujícího cíle a při této interakci a v jejím naplnění lze nalézt profesionální kvality učitele (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Efektivita vyučovacího procesu závisí na vytyčení cílů, obsahu a způsobu dosažení vytyčených cílů. Mimo výukové metody mezi způsoby řadíme také organizační formy a materiální prostředky ve výuce. (Vališová, Kasíková, 2011).

Pojem metoda, řeckého původu „methodos“, znamená v nejjednodušším slova smyslu cestu a postup. Metoda je chápána v procesu učení jako cesta k cíli, je prostředkem rozhodujícím

k dosahování cílů v každé uvědomělé činnosti. Skalková (2007, str. 181) uvádí, že: „*V didaktice pod pojmem vyučovací metoda chápeme způsoby záměrného uspořádání činností učitele i žáků, které směřují ke stanoveným cílům.*“

Prostřednictvím metod se uskutečňuje vazba cíle a obsahu pedagogického procesu s jeho výsledkem, daného změnami ve vědomostech, dovednostech, postojích i osobnostních vlastnostech žáků. Proces vyučování je procesem vzájemné součinnosti učitele a žáků, a tak jsou metody nerealizovatelné bez jejich cílevědomé spolupráce. Reálné prostředky, které má učitel k dispozici, jsou rovněž významné pro volbu metod vyučovacího procesu. Spadá sem vybavení třídy, případně školy. Neméně důležité při volbě metod jsou také zkušenosti učitele. Metody výuky jsou spjaté se specifikou vyučovacího předmětu a třeba si uvědomit, která metoda je pro dané vyučování nejefektivnější (Kalhous, Obst, 2009).

Klasifikace výukových metod

Kasíková, Vališová a kol. (2011) dělí výukové metody dle několika kritérií. Následující uvedená klasifikace je dle didaktického aspektu:

Metody slovní patří k důležitým pedagogickým postupům. Při edukačním procesu využíváme sdělování, vypravování, vysvětlování a různé verbální podoby řeči. Patří mezi všestranné metody. Pouhé slovo je pro učitele nejefektivnější a nejrychlejší možnost přenosu žádaných informací. **Vyprávěním** člověk vyjadřuje své zážitky, prožitky a zkušenosti, projevuje své pocity, postoje, fantazii. **Vysvětlování** je častá výuková metoda užívaná v situacích, kdy žák nemá žádné zkušenosti, o které by se učitel opřel. Od učitele je požadován postupný, učleněný výstižný výklad, který objasňuje vnitřní vztahy a zákonitosti. **Přednáška** v logicky utříděném bezchybném projevu prezentuje poznatky. Skládá se z úvodu, výkladové části a závěru.

- Monologické metody (přednáška, výklad, vyprávění, vysvětlování, instruktáž)
- Dialogické metody (rozhovor, diskuse, dramatizace)
- Metoda písemných prací
- Metoda práce s učebnicí, knihou, textem

Mezi metody názorně-demonstrační (přímého poznávání předmětů a jevů) řadíme metodu pozorování předmětů a jevů, předvádění (demonstrace) obrazů a předmětů, pokusů, činností a projekci statickou a dynamickou. **Metody praktické** (praktických činností) zahrnují nácvik

pohybových a praktických dovedností, žákovy pokusy a laboratorní činnosti, grafické a výtvarné práce a pracovní činnosti (v dílnách, na pozemku).

Existuje několik dalších kritérií. Vyučovací metody lze dělit dle **stupně aktivity a samostatnosti žáka** (aspekt psychologický). Patří sem metody informativně-receptivní, metody stimulačně-receptivní, problémový výklad, metody heuristické – produktivní, metody badatelské. Dále je možné třídit metody dle **myšlenkové operace** (aspekt logický). Do této skupiny zařadíme postupy srovnávací, induktivní, deduktivní, analytické a syntetické. Dalším možným kategorizovaným je dle **specifické funkce metody ve vyučovacím procesu** (aspekt procesuální). Zde je třídění na metody motivační, upevňování vědomostí a opakování učiva (fixační), diagnostické a hodnotící, aplikační a metody vytváření nových vědomostí a dovedností a jejich osvojování. Poslední zmíněnou kategorií je **teoreticko-praktická rovina** (aspekt aplikační). Tuto kategorii je možné rozdělit na teoretické metody (klasická přednáška, přednáška s diskusí, cvičení, seminář), teoreticko-praktické (diskuzní metody, problémové metody, programovaná výuka, diagnostické a klasifikační metody, projektové metody) a praktické metody (instruktáž, asistování, stáž, exkurze). (Kasíková, Vališová a kol., 2011)

Aktivizující metody – metody diskusní, metody heuristické, řešení problémů, metody situační, metody inscenační. **Komplexní výukové metody** – frontální výuka, skupinová a kooperativní výuka, partnerská výuka, individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků, kritické myšlení, brainstorming, projektová výuka, výuka dramatem, otevřené učení, učení v životních situacích, televizní výuka, výuka podporovaná počítačem.

Metodu **práce s učebnicí (knihou)** lze považovat za velmi důležitou. Pokud žák správně pracuje s textem, zvyšuje se tím jeho učební aktivita. Pravidelným používáním této metody si žáci upevňují tuto dovednost. V konkrétním případě interaktivních mluvicích knih je místo práce s textem, též práce s mluveným slovem. Trénují si tím pozornost, pochopení významu informace a třídění důležitosti konkrétního sdělení (Kasíková, Vališová a kol., 2011).

K vyučovacím metodám patří také **hra**. Hra má své vzdělávací i výchovné poslání a učitelé ji využívají zvláště u nižších ročníků základní školy. Lze ji však použít i na vyšších stupních. Nedílnou součástí hry je také hračka, která rozvíjí společně s hrou dětské myšlení, tvořivost a estetické citění. Mojžíšek uvádí, že hra i hračka je dětem velmi blízká nejen v předškolním a mladším školním věku, ale i později, Podněcují k hravé činnosti, pomáhají rozvíjet vědomosti, dovednosti, poznávací procesy, a tudíž mají formativní účinnost. Jednoduchá i složitější hračka

je v didaktice obzvlášť přínosná. Ve vyučování učitel využívá různých druhů hraček a her, např. různé námětové hry, hry s technickou stavebnicí, s přírodními materiály, veškerými dostupnými prostředky, se kterými lze nějakým způsobem manipulovat, zkoumat vlastnosti, rozvíjet se. Hra je v současné době považována za jednu ze základních vyučovacích metod při vzdělávání a výchově dětí. Významně přispívá k přirozenému rozvoji dítěte, rozvíjí a podmiňuje jeho sociální a osobnostní vývoj. Vhodně zvolená hra může děti i žáky motivovat k činnosti, vzbuzovat aktivitu, navazovat komunikaci, rozvíjet kamarádské vztahy apod. Spontánní činnost dítěte lze propojit s cílenými a záměrnými vzdělávacími a výchovnými aktivitami a je jen na učiteli či rodiči, jak je dokáže vhodně propojit (Mojžíšek, 1977).

Didaktická hra musí mít svá pravidla pro začlenění do vzdělávání a výchovy. Vhodná příprava a motivace dětí a zajištění vhodných podmínek pro hru, pomůcek a materiálů vede k dosažení stanoveného cíle. (Nelešovská, Svobodová, 2006).

Učitelé z praxe považují hry za vhodné didaktické postupy. Využitím hry můžeme dosáhnout výrazné aktivizace duševní i tělesné činnosti žáků. Dále rozvíjíme socializační a kreativizační efekt. Umožňují rozvoj postřehu a komunikace, praktických dovedností a empatie. Za velmi důležité, z pedagogického i psychologického hlediska, považujeme možnost vytvářet si představu o sobě samém. Existuje celá škála a nabídka her, které zpestří vzdělávání a v různých podobách obohatí osobnost dítěte (Nelešovská, Svobodová, 2004).

Hra je základní aktivitou dětské seberealizace. Volnou hru chápeme jako takovou činnost dítěte, kdy si dítě samo volí námět i záměr a spontánně zkoumá, zkouší, ověřuje, vytváří. Volí si dle vlastního uvážení nebo po dohodě s dětským partnerem hračky nebo doplňkové předměty, místo ke hře, roli a způsob ztvárnění, možnosti a podmínky pro souhru s druhým. K významným znakům hry patří:

- spontánnost,
- zaujetí,
- radost,
- tvořivost,
- fantazie,
- opakování,
- přijetí role.

Hra na život dítěte významně působí v oblasti kognitivní i sociální, vzniká z vnitřní potřeby dítěte (Kotátková, 2005).

V poslední letech došlo ke zvýšenému uplatnění této metody. Prostřednictvím didaktických her a situací mohou žáci řešit i komplikované úlohy. Hra se pro ně stává silným stimulem a motivací, který mobilizuje kognitivní potenciál žáků, obzvláště při soutěživých hrách. Hra je využitelná ve všech vyučovacích předmětech. Velice efektivní je kartotéka her, kterou si učitel zakládá a člení hry podle určitých hledisek (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Hra má řadu aspektů, zejména aspekt poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační, tvořivostní, fantazijní, sociální, rekreační, diagnostický, terapeutický a jiné. Didaktické hry evokují produktivní aktivity a rozvíjejí myšlení (Vališová, Kasíková a kol., 2011).

2.5 Organizační formy vyučování

Pojem organizační forma výuky charakterizují autoři Kalhous, Obst a kol. (2009) jako uspořádání vyučovacího procesu, tj. vytvoření prostředí a způsob organizace práce učitele a žáků při vyučování. Všechny organizační formy vytváří osobitý svět součinnosti mezi žákem, učitelem, obsahem vzdělávání a vzdělávacími prostředky. Klíčem ke splnění cílů výuky je spojení organizačních forem s náležitými metodami. Všechny následující formy výuky lze využít při práci s interaktivními mluvicími knihami, více viz empirická část.

Skupinová práce patří mezi základní formy výuky a je zcela běžně využívána. Výukou ve skupinách máme na mysli aktivní spolupráci žáků rozdělených do různě velkých pracovních týmů, kde se pod vedením učitele aktivně učí. Hovoříme o vrstevnickém peer učení. Znamená to výměnu informací mezi rovnocennými účastníky, tedy vyučování nevede učitel. Výsledky práce a plnění cílů závisí jak na osobě učitele, tak na osobním přínosu každého žáka. Používání této metody není obtížné, ale je nutné přizpůsobit vybrané téma a obsah věkové úrovni žáků, jejich zkušenostem a znalostem. Při skupinovém vyučování dochází k rozvoji a upevnění klíčových kompetencí – kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence personální, sociální a občanské, komunikativní. Metody se zaměřují především na osobnost žáka, kdy pozitivním vztahem k učení podporují přijímání zodpovědnosti za vlastní přínos ve výuce a odpovědný postoj k budoucnosti. Dále potom na vzájemnou spolupráci, komunikativní dovednosti, sociální vztahy, a to stmelování pracovního kolektivu, spolupráci (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Ideálním počtem žáků pro skupinovou práci je 18-26 žáků. Při nižším počtu se může stát výuka neefektivní. Žáci mají málo informací, podnětů, případně mezi nimi vážne komunikace. Důležitým předpokladem je především dostatečná zkušenost učitele. Složení žáků ve skupině by mělo být pravidelně obměňováno, stejně jako střídání rolí ve skupině, také by jim mělo být umožněno týmově spolupracovat na základě pracovního poznání se. Předpokladem k úspěšnému dosažení nejlepších výsledků učení formou spolupráce ve skupinách je pro výuku nutné zajistit optimální vnější a vnitřní podmínky. Mezi vnitřní podmínky řadíme stanovení pravidel spolupráce žáků a do vnějších podmínek patří vhodné prostředí a uspořádání učebny (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Důležitou součástí je hodnocení práce ve skupinách. Učiteli je doporučeno práci žáků hodnotit průběžně, konstruktivně a pozitivně, hodnotit všechny oblasti práce žáka, k hodnocení dovedností používat různé techniky a materiály, zveřejňovat dobré výsledky žáků a často je chválit (Kalhous, Obst a kol., 2009).

Janiš a Loudová (2018) uvádí, že lze žáky rozdělit do jednotlivých skupin spontánně, kdy se seskupí do skupiny dle vlastní volby. Ale také autoritativně, kdy skupiny vytváří učitel. Vznikají tedy následovné skupiny:

- náhodné či formální (např. podle jmenného seznamu, pomocí losu)
- podle pohlaví
- na základě interpersonálních vztahů mezi žáky
- podle učebních výsledků
- podle povahy obsahu a cílů výuky
- podle předpokládané délky spolupráce
- podle stylu spolupráce ve skupině

Rozlišujeme skupiny **homogenní**, které lze mezi sebou porovnávat i formou soutěže a **heterogenní**, plnící rozdílné úkoly, a to z hlediska naplnění výchovně vzdělávacích cílů, pracovního tempa a výkonnosti. Důležitá je také početnost jednotlivých skupin.

Hromadná a frontální výuka je další velmi využívanou formou výuky. Hromadné vyučování tvoří skupina žáků zhruba stejné věkové a mentální úrovně. J. A. Komenský vytvořil didaktický systém založený na hromadném vyučování, a to učit všechny všemu. Žáci ve stejném čase plní stejné úkoly, probírají stejnou látku, stejným způsobem jako ostatní. Frontální výukou se rozumí, že učitel řídí činnost všech žáků najednou. Uspořádání učebny,

keré vycházelo ze středověku, se běžně používá dodnes, a to řady lavic za sebou a v několika řadách, učitelský stůl jako centrum dění a řízení výuky. Učitel musí zvládnout řadu činností – vytváří podmínky pro učení žáků, seznamuje žáky s novým učivem, reguluje učební činnost žáků k upevnění a prohlubování učiva a zajišťuje zpětnou vazbu a diagnostikuje žáky i sám sebe, zda bylo vedeno ke splnění cílů. Dobrému učiteli vystačí tabule a křída a špatnému nepomohou ani nejdražší výukové prostředky. Hromadná výuka je nejrozšířenější a nejvyužívanější formou školní práce (Kalhous, Obst a kol., 2009). Kasíková a Vališová (2011) upozorňují, že i když učitel řídí činnost velké skupiny žáků současně, proces učení probíhá převážně individuálně.

Individuální výuka je považována za nejstarší formu vyučování. Běžně se používá i v současné době. Individuálně jsou vedeny různorodé formy distančního vzdělávání, v umělecké výchově, při sportovních trénincích, vždy při kontaktu jednoho učitele a jednoho žáka. Je také běžná při doučování, při konverzaci v cizím jazyce, a jiných. Průběh učení probíhá velmi intenzivně, jelikož se učitel může žákovi soustavně a plně věnovat (Kalhous, Obst a kol., 2009). Individuální forma vyučování je opakem frontálního vyučování. Učitel pracuje s jednotlivcem či menší skupinou žáků. Za určitých okolností lze uplatňovat komunikační strukturu dvousměrné komunikace každého s každým (Kasíková, Vališová, 2011).

Výuku lze rozdělit na typ informativní, heuristický, produkční a regulativní. **Informativní výuka** – tento typ výuky je nejrozšířenější a nejpoužívanější. Formou výkladu při výuce dochází k předání hotových poznatků většinou v rámci hromadné výuky. Dominantní roli zde zaujímá učitel, který je jediným zdrojem a zprostředkovatelem informací. Uplatňována je zásada názornosti formou pokusů, demonstrací či využívání didaktické techniky. Při procesu učení je dominantní paměť. K výhodám jistě patří uplatňování učitelovy osobnosti, usnadnění lepší orientace v oblasti poznání, velké znalosti žáků. **Heuristická výuka** – při tomto typu výuky si žáci své nové poznatky osvojují samotným objevováním, zkoumáním a řešením problémů. V praxi se uplatňuje převážně v rámci problémového vyučování. Podporuje aktivitu žáků, ale zároveň není vhodný pro učivo, které obsahuje příliš informací a poznatků. **Produkční výuka** míří k praktické činnosti, k realizaci produktu motorickou nebo pracovní činností, práci s materiálem. Smyslem je získání odpovídajících dovedností směrem k teoretickým vědomostem. Výsledkem se stává skutečný materiální produkt. Účinně působí propojení teorie s praxí. **Regulativní výuka** – prostřednictvím vyučovacích programů, algoritmů či počítačové techniky dochází k osvojování nového učiva, a to cíleně k předem stanovenému cíli. Výhodou

je přizpůsobení individuálním schopnostem žáka a zvýraznění individualizace (Janiš, Loudová, 2018).

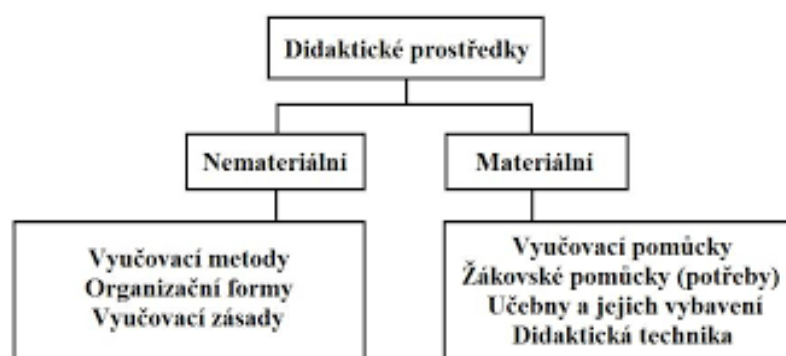
2.6 Didaktické prostředky

V dnešní době při moderním vzdělávání lze pouze ojediněle vystačit s verbální komunikací. Je téměř nepředstavitelné učit odkázán sám na sebe, bez učebních pomůcek. Myšlenka uvědomělého využívání jakýkoliv učebních pomůcek se objevuje již v historii. Pro efektivnější dosahování vzdělávacích cílů je žádoucí učební pomůcku správně metodicky zakomponovat do vzdělávacího procesu. Dostál uvádí, že k žádoucímu propojení vzdělávání s praxí dochází manipulací žáka s reálnými předměty, jejich napodobeninami a symboly, žáci tedy nejsou vedeni k pouhé percepci verbálně exponovaných vědomostí. Používáním didaktických prostředků a učebních pomůcek se vzdělávání stává atraktivnějším (Dostál, 2008).

Jan Průcha a kol. v pedagogickém slovníku definují pojem učební pomůcka následovně: „*Učební pomůcky jsou předměty zprostředkující nebo napodobující realitu, napomáhající větší názornosti nebo usnadňující výuku.*“ (Průcha a kol., 2004)

Maňák definuje didaktické prostředky jako: „*předměty a jevy sloužící k dosažení vytyčených cílů. Prostředky v širokém smyslu zahrnují vše, co vede ke splnění výchovně vzdělávacích cílů. Zajišťují, podmiňují a zefektivňují průběh vyučovacího procesu.*“ (Maňák, 2003, s. 50)

Mezi didaktické prostředky můžeme zařadit metody výuky, vyučovací formy, didaktické zásady, dosahování dílčích cílů, vizuální i auditivní techniku, učební prostory a pomůcky aj.

Obr. č. 2: Systém didaktických prostředků

Zdroj: Dostál, 2008, s. 16, upraveno

Učební pomůcky lze podle J. Dostála (2008) klasifikovat následovně:

- **Pedagogicko-didaktické** – dle funkce, způsobu začlenění do vyučování, či jak aktivizují žáka.
- **Psychologicko-fyziologické** – působením pomůcek na smysly – vizuální, auditivní, audiovizuální, dotykové či smíšené.
- **Materiálně-praktické** – dle druhu použitého materiálu, formy, obsahu.

Rambousek a kol. (1989) člení učební pomůcky do těchto tříd:

- **Originální předměty a reálné skutečnosti**
- **Zobrazení a znázornění předmětů a skutečností**
- **Textové pomůcky, pořady a programy prezentované didaktickou technikou**
- **Speciální pomůcky**

Z hlediska současného vývoje lze podle Dostála (2008) členit učební pomůcky do následujících kategorií. **Původní předměty a reálné skutečnosti** – výrobky, přírodniny, jevy a děje, vzorky materiálů. **Modely** – zobrazující předmět, zobrazující princip, statické, symbolické a dynamické modely. **Vizuální pomůcky** – fotografie, obrazy, tabule, mapa, dataprojektor. **Auditivní pomůcky** – záznamy hudební – ukázky zpěvu, záznamy koncertu, záznamy zvukové mluvené, přírodních jevů, zvuků zvířat, rozhlas apod. **Audio-vizuální** – televizní pořady, výukové projekty. **Literární pomůcky** – učebnice, pracovní sešity, odborná literatura. **Počítačové programy a internet.** **Speciální pomůcky** – тренаžéry, experimentální soupravy.

Materiální didaktické prostředky připívají k většímu vnímání, a to všemi smysly. Každý smysl vnímá informace jinak, čím je zapojeno více smyslů, tím bývá výuka přínosnější. Člověk získává 80 % informací zrakem, 12 % informací sluchem, 5 % informací hmatem a 3 % ostatními smysly. Avšak často tyto skutečnosti nejsou respektovány a smysly jsou zapojeny takto: 12 % informací získáváno zrakem, 80 % sluchem, 5 % hmatem a 3 % zbylými smysly. S didaktickými prostředky musí učitel pracovat z hlediska jejich funkčních začlenění do výuky. Využívání didaktických prostředků není cílem výuky, ale pouze prostředkem. Je možné jejich využití ve všech fázích výuky (Kalhous, Obst a kol., 2009).

3 PŘEDŠKOLNÍ A MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK

Předškolní a mladší školní věk představují v životě dítěte výrazné mezníky. V následující kapitole věnuji pozornost jednotlivým fázím vývoje, změnám, které tato období přináší a také, jak je ovlivňují. Práci s interaktivní knihou zvládne již dítě tříleté, je pro něj zvukovou hračkou, kterou získává nejrůznější informace. Zájem o tyto knihy mají nejen děti v předškolním věku, ale i děti ve školním věku mladším. Dítě prací s knihou nezískává pouze jednotlivé informace, ale v širším kontextu se učí vyhledávat informace a spojovat si souvislosti dohromady. Dále rozvíjí pozornost, jemnou motoriku, spolupráci i další kognitivní procesy.

3.1 Předškolní věk

Do předškolního období řadíme věk od 3 do 6-7 let. Nástupem do školy tato fáze končí. Charakterizuje se stabilizací vlastní pozice a diferenciací vztahu ke světu. Představitivost dítěti pomáhá v jeho poznání, dítě logicky neuvažuje a informace jsou zpracovávány fantazií. Často je předškolní věk označován jako období iniciativy. Vývojové změny se odrazí ve hře (Vágnerová, 2012).

Předškolní období je jedno z nejzajímavějších vývojových období jedince. Tento čas je nazýván také **obdobím hry**, díky tělesné a duševní aktivitě a velkého zájmu o vnější jevy. Aktivita dítěte se projevuje především při herní činnosti. (Šulová, 2019). Poznáváním se dítě zaměřuje na nejbližší svět a na pochopení jeho pravidel jako jeho důležitou součástí.

Motorický vývoj

Pohybová koordinace se u předškolního dítěte v oblasti motorického vývoje zdokonaluje, pohyby jsou plynulejší a přesnější. Dítě je hbitější a zvládá dobře napodobovat různé sportovní aktivity či jiné lokomoční pohyby. Dítě se začíná věnovat rekreačním sportům, jako je jízda na kole, bruslení či lyžování. Různé hry jsou v tomto období spojeny s pohybem. Schopnost pohybové koordinace se projevuje v sebeobsluze, kdy se dítě samostatně obléká a vysvléká, uklízí si a skládá věci, zavazuje tkaničky a zvládá úkony v oblasti hygieny-mytí rukou, čištění zubů (Šulová, 2019).

Při rozvoji jemné motoriky ještě není zcela determinována osifikace ruky, bývá dokončena až kolem sedmého roku života. Dítě si rádo hraje s kostkami, plastelínou, kamínky a různými materiály. Rádo napodobuje, porovnává a zapojuje hmat. S rozvojem jemné motoriky úzce souvisí **rozvoj kresby**. Z počátku si spontánně „čmárá“ čáry či kolečka, postupně je schopné

napodobovat tvary a malovat postavu člověka, tzv. **hlavonožce**. Dítě v předškolním věku má individuální a kreativní výtvarné projevy (Šulová, 2019).

Předškolák vyjadřuje své myšlenky a názor na okolní svět v kresbě, vyprávění či hře. Projeví se v nich typické znaky dětského myšlení a prožívání emocí. Právě kresba je symbolická funkce, ve které dítě zobrazuje realitu tak, jak ji samo chápe a vnímá. Kreslí to, co se mu zdá důležité. Převažují subjektivně důležité rysy nad reálnou podobou objektu. Na konci předškolního věku se dětské kresby a výtvary více podobají skutečnosti. Dítě již kreslí to, co vidí (Vágnerová, 2000).

Kresba nezachycuje pouze reálné znaky zobrazované skutečnosti, ale i její význam, jaký pro dítě má. Dítě v ní zdůrazní to, co je pro něj důležité. Kresbu lidské postavy ovlivňují různé pocity a postoje dítěte. Při kresbě určitého člověka se projevuje technická úroveň kreslířských dovedností, tak zkušenosti a emoce spojené s tímto člověkem. Způsob ztvárnění takovéto kresby může vyjadřovat názor dítěte na tohoto jedince a jeho vztah k němu. Kresba může sloužit k vyjádření aktuálních pocitů a úplného emočního ladění, emočních poruch, impulzivity a agresivity. Emoční ladění v kresbě se zlepšuje s přibývajícím věkem dítěte. Děti k zobrazení používají různé modifikace rysů obličeje, především úst. Emoční stav vyjadřuje také tvar obočí a způsob zobrazení očí. Starší školáci umí využít k zobrazení nálady i postavení těla. Způsoby užívané k zobrazení určité nálady jsou vývojově podmíněné a mění se s věkem, jak jsem již zmínila výše. Zobrazení některých emocí je snazší, a proto se rozvíjí rychleji, např. smutek a radost, zlost, dobrá nálada, aj. (Vágnerová, 2017).

Kognitivní vývoj

Dítě není schopno rozlišovat základní vztahy, **vnímání** je souhrnné. Rozvíjí se **zraková a sluchová diferenciac**e, která je důležitá pro proces analýzy a syntézy při čtení a psaní v dalším období. Nepřesně vnímá časové úseky. **Paměť** je převážně neuvědomělá, krátkodobá a spíše konkrétní. Převažuje paměť mechanická, záměrná se začíná vyvíjet až kolem pátého roku. Dlouhodobá paměť nastupuje mezi pátým až šestým rokem a dítě si pamatuje především citově zabarvené situace. Dítě v předškolním období přechází z otázky „Co je to?“ na otázku „Proč?“. Projevuje zájem o okolní svět a dítě je velice zvědavé. V tomto období se plně rozvíjí **názorné intuitivní myšlení**. Myšlení je plně vázáno na vnímané nebo představované a je stále vázáno na aktivitu a činnosti dítěte, jež chápe vztahy a děje, vztahující se k jeho činnosti. Dalšími charakteristickými znaky předškolního období patří antropomorfismus – tendence polidšřovat předměty, prezentismus – chápání všeho ve vztahu k přítomnosti, fantazijní přístup,

synkretismus – spřahování nelogických vztahů. Představy předškoláka jsou velice barvitě a bohaté a jsou často doplňovány tzv. **dětskou konfabulací**, což jsou myšlenky, o kterých jsou děti přesvědčeny, že jsou pravdivé. Pro dítě není snadné rozlišit realitu od konfabulace (Šulová, 2019).

Harmonizující význam má v předškolním období **fantazie**. Je nepostradatelná pro citovou a rozumovou rovnováhu. Pomocí fantazie, která má relaxační a emocionálně vlídný účinek, se dítě lépe vyrovnává s nedostatky svého myšlení, zkušeností a s tlakem reality. Rozvoj poznávacích procesů ovlivňuje i sebepojetí. Dítě si uvědomuje svoji jedinečnost a odlišnost od ostatních, uvažuje o sobě. Chápe sebe samo, vzniká tak vědomí vlastní identity. Sebehodnocení je závislé na názoru jiných osob, především rodičů. Vlivem vývojové úrovně dítěte o sobě uvažuje následovně: **Egocentrismus** mu pomáhá potvrdit vlastní významnost. **Magičnost uvažování** a zkreslení reality mu umožňuje uchovat vhodný obraz sebe samého. Fantazie mu umožní získat cokoli jinak nedosažitelného. Majetnické sklony se mohou projevit nezralostí sebepojetí předškolního dítěte. Dalším znakem nezralosti je nekritičnost a důraz na sebe sama. Typický je projev se sklonem k vychloubání. Je zdrojem jistoty a podpory sebeúcty. K obohacení dětské identity je ztotožnění s rodiči. Rodiče, jako citově blízké autority a jeho vzory (Vágnerová, 2000).

Řečový vývoj

Řeč umožňuje dítěti komunikovat s okolím mluveným slovem. Šulová (2019) uvádí, že dítě se musí naučit slyšené imitovat, rozčlenit, porozumět, vhodně užít, prosadit se v komunikaci a také upoutat na sebe pozornost. Klíčovou úlohu v řečové oblasti sehrávají oba rodiče dítěte, obzvlášť matka, a to přibližně do čtyř let věku dítěte. Chybí-li dítěti v tomto období dostatek rodičovské péče, projevuje menší slovní zásobu, je méně schopné tvořit rýmy, horší porozumění čtenému textu. Za základnu řečového vývoje lze pokládat **předřečové projevy**. Můžeme je chápat jako procvičování hlasivek. Za prvotní předřečový projev lze považovat křik novorozence dítěte. Vnímavá matka této preverbální řeči rozumí. Mezi druhým a třetím měsícem dochází k fázi broukání, projevuje se důležitý projev – **echolalie**. Dítě opakuje a napodobuje zvuky. Dále postupně tento projev přechází ke žvatlání. Další fází předřečových projevů je zdvojování slabik ma-ma, ba-ba, pa-pa, ta-ta. V období mezi třetím až šestým rokem dochází ke **zkvalitňování řečových dovedností**. Rozšiřuje se slovní zásoba dítěte, dochází k osvojování gramatických pravidel. Převládá komunikativní složka řeči a rozvíjí se složka

kognitivní. Dítě dokáže jednoduchým způsobem vyjadřovat své pocity, prožitky nebo potřeby. Věty jsou složitější a obsáhlejší. Řeč je užívána k regulaci chování (Šulová, 2019).

Dětská hra v mateřské škole

Hra souvisí se skutečností, ve které dítě žije. Je to pro něj určitá výzva k prozkoumávání věcí, jevů, vztahů, rolí, a jiných, které k tvořivosti vyzývají. Dítě se prostřednictvím hry přirozeně učí. Hrou si dítě může pomáhat z různých druhů napětí, které na něj působí v jeho okolí a nedokáže si jej vysvětlit. Ve hře dítě načerpává a uplatňuje svou energii. Hračky a předměty mu napomáhají navodit uvolnění a odpočinek od různých zátěží prostého dne. Dítě se při hře také realizuje podle svých zkušeností a zájmů. Má potřebu konstruovat. Konstruktivní hry jsou jiné od manipulačních her v tom, že směřují k vyhotovení nějakého konkrétního výtvaru. Vznik souvisí s úrovní schopnosti dítěte vnímat výsledek své činnosti. Tyto hry přinášejí dítěti rozvoj strukturovaného myšlení, volbu postupných kroků a jejich ověřování, zapamatování a znovu vybavení vlastností materiálů a fyzikálních zákonitostí, rozvoj pozornosti, soustředění, přesnosti, prostorové orientace, vytrvalosti a schopnosti překonávat překážky. Ve skupině pak učí vysvětlit svůj záměr, argumentovat, přemýšlet nad připomínkami druhých. Dítě má spoustu různých dalších potřeb. Patří mezi ně potřeba zvládat svoje tělo a prostor, potřeba vyrovnat se s okolním světem, vytvářet a naplňovat reálný příběh, potřeba ztvárnit náměty z dětské literatury a z médií, potřeba měnit skutečnost, vytvářet a naplňovat fiktivní příběh, potřeba hrového partnera, potřeba soupeřit a spolupracovat (Koťátková, 2005). Více ke hrám i didaktickým hrám je specifikováno v podkapitole vyučovací metody – hra jako vyučovací metoda.

3.2 Mladší školní věk

Důležitým sociálním mezníkem je nástup do školy. Tímto nastupuje vývojová etapa mladšího školního věku. Je vymezena věkem 6-7 let až 10-11 let života. Dítě získává novou roli a stává se školákem. Tato role mu přináší vyšší sociální prestiž, zároveň výrazně ovlivňuje rozvoj dětské osobnosti. Škola je pro dítě první významnou institucí a výrazně ovlivňuje dětské sebehodnocení velice zásadním způsobem. Dítě začíná objevovat prvotní známky pohlavního dospívání. Celkově toto období je v životě dítěte poměrně osobnostně i emocionálně ustálené (Vágnerová, 2000).

Školní zralost

Školní zralost dítěte se objevila již ve Velké didaktice J. A. Komenského. Značná řada publikací na téma zralosti před vstupem do školy se odhalila v šedesátých letech. Tento problém nabýval na významu neboli spíše škola na náročnosti.

Zrání centrálního nervového systému (dále jen CNS) a organismu dítěte se ukazuje změnou celkové reaktivity, zvýšením emoční stability a odolnosti vůči zátěži. Naopak nezralost se projevuje častou dráždivostí, emoční labilitou a lehkou unavitelností. Takto dítě není schopno zvládnout požadavky vyplývající ze školních nároků. Pokud je nervový systém dítěte nezralý, funguje jako „barikáda“ přijatelného uplatnění jeho rozumových schopností. Přijatelná zralost umožňuje lepší využití dětských schopností díky kvalitnější koncentraci pozornosti. Dítě se lépe soustředí a také vytrvá déle pracovat. Důležitou součástí je adaptace na školní režim, a proto je zralost CNS jejím předpokladem. Pro nezralé dítě je jakýkoliv režim značně vyčerpávající a zatěžující (Vágnerová, 2000).

Správné zrání CNS pozitivně ovlivňuje lateralizaci ruky, rozvoj motorické i senzomotorické koordinace a manuální zručnosti. Nezralé děti většinou nedovedou správně vyslovovat všechny hlásky, přetrvává u nich dyslalie, projevuje se nepřesnou koordinací pohybů a mluvidel. Nápadnější neobratnost dítě sociálně znevýhodňuje. Nešikovné dítě je často posměškem spolužáků, nemá dobrý sociální status (Vágnerová, 2000).

Předpokladem k rozvoji zrakového a sluchového vnímání je zrání CNS. Zrakové vnímání koncem předškolního věku dozrává na potřebnou úroveň pro učení, čtení a psaní. Vývoj v oblasti vizuální diferenciací je velice významným. Efektivitu zrakové práce ovlivňuje také zralost očních pohybů. Na dozrávání mozku jedince závisí rozvoj vizuální integrace, tedy schopnost vnímat souhrnně a neulpívat na jediném detailu. Nezralé děti nedokážou přesně vnímat, jejich oční pohyby jsou nedostatečně koordinované, nepravidelné a nesystematické. Dítě dobře nevnímá a komplexní koordinace jim činí potíže. Sluchové vnímání se rozvíjí rychleji na rozdíl od zrakové percepce. Sluchová diferenciací a její schopnost dozrává okolo 6,5 roku. Z důvodu nezralosti nejsou některé děti schopny rozlišovat podobně znějící hlásky v kontextu slabik. Schopnost sluchové analýzy a syntézy se rozvíjí většinou až ve škole. Důležitou roli mají obě mozkové hemisféry, jejich rovnoměrné zrání a spolupráce (Vágnerová, 2000).

Dále se rozvíjí poznávací procesy na adekvátní stimulaci, kdy podmínkou zvládnout roli školáka je schopnost uvažovat na úrovni konkrétních logických operací. Úspěch a adaptace na školu také závisí na úrovni rozvoje regulačních kompetencí, jež ovlivňují stupeň využití a uplatnění rozumových či jiných schopností (Vágnerová, 2000).

Vágnerová (2000) rovněž dodává, že pro emočně nezralé dítě nemá role školáka dostatečnou motivační sílu, protože je subjektivně příliš zatěžující a celkový vývoj autoregulačních procesů směřuje od emocionální regulace k vyšší formě, která je založena na vůli a spojena s vědomím povinnosti, tj. obecněji platného cíle.

Rozvoj poznávacích procesů

Osobnost učitele a školní činnost ovlivňují myšlení a jeho vývoj. Dítě se odpoutává od přirozeného názoru a osvojuje si schopnost logických operací. Důležitá je motivace a přiměřenost úkolů, případně jiné faktory, aby dítě bylo schopné přiměřených výkonů. **Vnímání** – již nemá ráz náhodnosti, ale stává se cílevědomým, zaměřuje se na poznávání podstaty vlastností předmětů a jevů, školák se již začíná orientovat v prostoru i čase. Dítě postupně vnímá jevy všeobecněji. **Představivost** – dosahuje u mladšího školáka vrcholu. Dítě dokáže rozlišovat skutečnou realitu a fantazii, vniká do životní reality. Přesto se rádo vrací ke hře či četbě do světa svých představ. Školní prací a jejím vlivem se rozvíjí úmyslná a záměrná představivost. **Paměť** – převládá neúmyslná a mechanická, spojená s vnímáním. Důležitá je pomoc dospělého ke spojení nových poznatků s poznatky, které již dítě má. Avšak paměť se velmi rychle zdokonaluje. Dítě propojuje druhy paměti a začíná užívat záměrných paměťových strategií. Také velice záleží na vedení učitele a motivaci dítěte. Pokud si dítě uvědomuje cíl a účel zapamatování, tím je paměť efektivnější. **Pozornost** má pro školáka prvořadý význam. Neschopností přiměřené koncentrace pozornosti vede často ke školnímu selhání. Pozornost je z počátku nástupu do školy krátkodobá, spontánně zaměřená, kdy dítě není schopné odolávat rušivým vlivům. Jelikož je pozornost velmi vyčerpávající, úkoly by nejprve měly být krátkodobější a budit pozornost častější. Motivace je velice důležitou a nedílnou součástí. Pro dítě je motivací pochvala, povzbuzení, dobrá známka, obdiv, úsměv a jiné (Pugnerová a kol. 2019).

4 INTERAKTIVNÍ MLUVICÍ KNIHY

Mluvicí knihy jsou v současnosti velmi známým vzdělávacím prostředkem. Někteří je pořizují za účelem vzdělávání, jiní za účelem zábavy. Každá práce s těmito knihami je vzdělávání zábavnou formou záměrnou nebo nezáměrnou. Využití těchto knih ve vzdělávání je možné pouze za určitých podmínek. Je nutné vhodně zvolit konkrétní knihu vzhledem k věku a schopnostem dítěte, stejně jako formu i metody vzdělávání. Je to vzdělávací prostředek, který má své pozitiva i negativa. Je nutné obě strany dobře zvážit a vzdělávání prostřednictvím těchto knih dobře promyslet, naplánovat a realizovat.

4.1 Základní charakteristika interaktivních knih Kouzelné čtení

Kouzelné čtení je unikátním vzdělávacím konceptem od firmy Albi. Díky němu se děti zábavnou, hravou a poutavou formou dozví mnoho zajímavých a užitečných informací. Důležitou součástí, aby knihy „mluvily“ je interaktivní mluvicí tužka. Jedinec se musí tužkou dotknout místa na knize a ozve se nahraný zvuk. Jedná se např. o rozhovor mezi lidmi, zajímavou či vzdělávací informaci a hudbu. Tužka dokáže nejenom číst texty, ale i zpívat písničky, přehrávat reálné zvuky zvířat, dopravních prostředků a mnoho jiných. S knihami a tužkou lze hrát i různé hry či plnit kvízy několika úrovní.

Jak kouzelné čtení funguje

Elektronická tužka slouží jako čtečka speciálního kódu, který je ukryt v každé knížce i v jednotlivých stránkách. Stačí se lehce dotknout textu nebo obrázku a ozve se příslušný zvuk, hudba nebo informace. V knihách lze nalézt nepřeberné množství informací, vědomostí nebo postřehových her. Elektronická tužka funguje se všemi knihami z edice Kouzelného čtení. Při koupi novějších knih je nutné bezplatně stáhnout nový audio soubor do tužky, aby kniha správně pracovala. Mimo jiné má elektronická tužka i jiné funkce, např. MP3 přehrávač nebo USB paměť. Na tužku lze také nahrávat zvukový soubor a může být využívána jako diktafon.

Pro koho je kouzelné čtení určeno

Kouzelné čtení je určeno jak dětem předškolního věku, tak dětem starším a jistě zaujme i dospělé. Záleží na vhodném zvolení vybrané knihy a tématu. Děti předškolního věku, které ještě neumí číst, je mohou díky speciální technologii plně využívat. Mohou si takto samy „přečíst“ pohádku nebo hravou formou poznávat barvy, čísla, písmena nebo tvary. Tyto dovednosti potom dále trénují v edukativních hrách, které jsou součástí knih.

Starší děti a dospělí potom mohou zaujmout témata jako je např. historie, geografie, výuka cizího jazyka-angličtiny, zeměpisu, dějepisu, světa zvířat a řady jiných.

4.2 Technická specifikace a vlastnosti tužky

Albi tužka obsahuje 16 GB MicroSD paměťovou kartu, disponuje konektorem USB 2.0 pro vysokorychlostní připojení, vestavěnou dobíjecí baterii Li-ion 365 mA/3,7 V. Součástí balení je samozřejmě i nabíječka 500 mA/5V. Tužka vydrží v provozu na jedno nabití až 8 hodin. Potom stačí tužku připojit kabelem do zásuvky nebo počítače, kde se znovu dobije.

Obr. č. 3: Albi tužka

Zdroj: interaktivni-hracky.heureka.cz

Symboly v knihách a hrách

Pro správné fungování je nutné každou knihu, hru nebo pexeso načíst pomocí zapínacího tlačítka. Díky tomuto tlačítku si tužka najde správný soubor zvukových nahrávek. Při druhém dotyku nám tužka sdělí informace o významu ikon v knihách. Symboly jsou vysvětleny uživateli při zapnutí. Na každé straně jsou ikony se symboly kvízů a různých druhů zvuků.

Nabídka produktů a knih, jejich členění

Firma Albi se nezaměřuje pouze na knihy. Má svých produktů daleko více, pro přehled a případnou inspiraci jsou zde uvedeny. Mezi produkty Kouzelného čtení můžeme řadit knihy, puzzle, hry a ostatní – časopis, moje vlastní encyklopedie, globus, dětský metr, hudební nástroje, dvoulisty k vlastní sbírce toho, co dítě zajímá

Knihy můžeme rozdělit do dalších podskupin:

- **Vzdělávací** – Člověk a příroda, Hravé dějiny, Už vím jak, Lidské tělo, Svět zvířat, Česká republika, Hravé učení, Atlas světa, Moje první písmena a další
- **kouzelné pohádky** – O perníkové chaloupce, Večerníčkovy pohádky
- **pro dospělé** – Svět zvířat, Atlas světa a jiné
- **jazykové** – Hravá angličtina, Francouzský obrázkový slovník, Španělský obrázkový slovník, Německý obrázkový slovník
- **pro předškoláky** – Hravé učení, My first English, Jaro, Léto, Podzim, Zima a další
- **pro děti** – Lesní zvířátka, Pohádkové učení, Když myšky šeptají, Lidové říkanky
- **mini knihy** – Popelář, Zvěrolékač, Učitel, Hasič, Lékař, Básničky z lesa, Zpívánky 1, 2, 3, 4
- **výukové** – Vyjmenovaná slova, Vesmír, Encyklopedie pro školáky, Doprava, Moje první čísla, Hravé dějiny, Dopravní prostředky, Staré dějiny české a mnoho dalších

4.2.1 Využití interaktivních knih jako didaktického prostředku ve výuce

Interaktivní mluvicí knihy jsou materiálním didaktickým prostředkem. Jsou skvělou alternativou k interaktivní tabuli, práci s PC, či jinou technikou. Produkty nabízí velikou škálu možností, témat, her, kvízů a jiných aktivit. Mimo jiné lze ve výuce využít i doplňkové produkty jako globus, hudební nástroje, hodiny, deskovou hru a jiné. Kouzelný globus je možný využít k oživení vyučovací hodiny zeměpisu. S interaktivním svítícím globem lze prozkoumat celý svět, zjistit to, co o různých zemích ještě nevíte, ověřit si svoje znalosti v zábavných kvízech a hrách. Pomocí Albi tužky můžete interaktivní glóbus rozmluvit a dozvíte se mnoho užitečných a zajímavých informací o téměř 200 zemích světa. Data použitá pro glóbus jsou možná co nejpřesnější a nejaktuálnější. Dále lze i jako vhodné prostředky do výuky zařadit pexeso a puzzle, obzvlášť potom u dětí předškolního věku, u nichž jsou tyto činnosti velice oblíbené.

Empirická část

Z velkého množství mluvících knih od firmy Albi jsem si pro realizaci empirické části vybrala knihu Hravé učení. Kniha se dá využít jak pro přípravu do školy, tak pro upevňování učiva v prvních ročnících základní školy. Zvláště se dá využít v posledním povinném ročníku mateřské školy a na začátku první třídy základní školy. Kniha je zaměřena především na barvy, tvary, číslice a písmena. Empirická část je složena ze dvou částí. První část je zaměřena na knihu Hravé učení, zde jsou vytvořeny konkrétní příklady úkolů a možnosti práce s jednotlivými stránkami. Jsou zde sepsány obecné možnosti práce s interaktivními mluvícími knihami. Druhá část je věnována dotazníkovému šetření, které zkoumá aktuální využívání těchto knih učiteli z mateřských a základních škol.

Hlavním cílem je získat přehled využití těchto knih ve školách od učitelů mateřských škol a učitelů prvních stupňů základních škol. Data od učitelů jsou získány prostřednictvím dotazníkového šetření. Dílčím cílem práce je vytvoření souboru konkrétních námětů na činnosti ke knize Hravé učení.

5 ALBI TUŽKA V PRAXI

Interaktivní prostředek Kouzelného čtení od Albi je známý nejen mezi učiteli, ale i mezi maminkami a prarodiči, kteří jsou jakýmsi způsobem zainteresováni do her s dětmi. V mateřských a základních školách mají interaktivní knihy již své místo. Najdou si jistě uplatnění při vhodném zařazení do spontánních, řízených činností a vyučovacích hodin různých předmětů. Vzhledem k jejich rozmanitosti věřím, že je lze využít téměř při všech činnostech k učení.

5.1 Výhody a nevýhody používání interaktivních knih

Seznam výhod a nevýhod využívání Albi tužky a interaktivních knih je vytvořen na základě mé přímé práce s tužkou a knihami. V praxi používám tyto knihy v rámci své profese učitelky mateřské školy, ale využívám ji i v rodinném prostředí při vzdělávání svých dcer.

Mezi **výhody práce** s interaktivní knihou řadím motivaci, využívání knih a tužky jako nového prvku ve vyučování ke schopnosti aktivizovat žáky, aktivní zapojení žáků do výuky, možnost využít přímé práce s novými poznatky, rychlá a jednoduchá možnost získávat nové poznatky a informace, získávání nových informací hravou a zábavnou formou, opakovatelná využitelnost a samostatnost dětí/žáků.

Nevýhodou je, že s tužkou pracuje aktivně jen jedna osoba (při skupinové formě výuky bych volila střídání tužky s druhým dítětem po splnění úkolu). Využívání tužky musí být přiměřené, při využívání knih velmi často může dojít k zahlcení dětí a jejich nezájmu o nové poznatky, děti ji mohou brát jako samozřejmost. Také je relativně nákladné pořízení materiálů, různých druhů knih či více kusů tužek. Nicméně jsem toho názoru, že investice se vyplatí. Albi tužka lze použít na všechny produkty Kouzelného čtení, samotné knihy už nejsou tak finančně náročné

U hledání produktu na internetu mají prodejci vypsána čtyři hesla: Podpořte kreativitu, fantazii a zvědavost, jednoduché ovládání, neobyčejná tužka v každém ohledu a tip na skvělý dárek. Každé zmíněné heslo vyhodnotím dle svých dosavadních zkušeností s knihami.

a) Podpořte kreativitu, fantazii a zvědavost. Kreativitu vnímám jako něco tvořivého, něco, co děti mohou ovlivnit a přidat do výsledku své názory, představy i fantazii. Kreativita neboli „*tvořivost je generování nových, neobvyklých ale přijatelných, užitečných myšlenek, řešení, nápadů.*“ (Lokša, Lokšová: 2003). Gošová (2011) uvádí, že termín kreativita je totožný

jako termín tvořivost. Kreativita je soubor schopností, které se projevují především specifickou činností vedoucí k situacím nebo produktům, jež jsou jedinečné tedy nezaměnitelné. Mezi významem výše uvedených definic převzatých z odborné literatury a knihami nevidím téměř žádnou spojitost. Z mého pohledu kniha nerozvíjí kreativitu ani fantazii dětí, zatímco zvědavost rozvíjí velmi dobře a neotřele. Knihy jsou velmi oblíbené a podporují u dětí zvědavost jako takovou. Například kniha poskytuje celkové a ucelené informace. Děti také využívají kvízy, kde si informaci znovu vybavují. Kniha je podporuje právě ve zvědavosti například pomocí různě těžkých úrovní.

b) Jednoduché ovládní. *Tužku se děti naučí ovládat rychle a především intuitivně. Stačí, když se jemně dotknou obrázku, nebo textu a hned se ozve hudba, zvuk, nebo mluvené slovo se zajímavou informací. Interaktivní elektronická tužka Albi zábavnou formou zprostředkuje hodnotné informace, emoce a zážitky.* (interaktivni-hracky.heureka.cz, online) S tímto výrokem naprosto souhlasím, děti jsou schopné ovládat Albi tužku velmi rychle i v nízkém věku. Naučí se s ní zacházet v podstatě bez velkého vysvětlování. Pokud se zamyslím nad nedostatkem, je to zpracování tužky. Nemluvím o vizuální podobě, ale o tvaru. Ocenila bych, pokud by tužka měla lepší tvar pro nácvik správného úchopu psacího náčiní. Samozřejmě netuším, jestli je to možné realizovat v praxi z pohledu funkčnosti tužky, ale bylo by to další velké plus pro tento vzdělávací koncept.

c) Neobyčejná tužka v každém ohledu. Funkčnost a propojenost tužky mezi všemi Albi produkty je velkou výhodou. Z praktického hlediska oceňuji možnost využití sluchátek při používání a také namluvení vlastních zvuků pomocí speciálních samolepících štítků.

d) Tip na skvělý dárek. Poslední heslo není třeba rozebírat. Jako dárek je sice potřeba počítat s prvotními většími výdaji, tedy pořízením Albi tužky. Ale samotné rozšiřování „Albi sbírky“ už není tak nákladné. Po zhodnocení výhod a nevýhod koupě určitě nelituji.

5.2 Vlastní zkušenosti

Knihy nabízí velkou škálu různých témat, a to pro nejmenší děti, až po nejstarší či dospělé. S knihami mám osobní zkušenosti u vlastních dětí, kdy se nám u nejmladší dcery zhruba od osmnácti měsíců osvědčily mini knihy, které kouzelné čtení nabízí. Velice nás zaujaly i všechny vydání zpívánek, kdy kniha nabízí popis obrázku, co na něm můžeme vidět, zvuky jednotlivých stop, přehrání písničky a v neposlední řadě skvělá možnost klavíru, kdy za pomoci barevných „notiček“ dítě dotekem na jednotlivá barevná místa skládá písničku. Dále bych ráda doporučila námi oblíbené *Denní činnosti*, pomocí kterých si dítě upevňuje správné návyky v sebeobsluze, a to jednoduchou a hravou formou. Starší osmiletou dceru zase velice baví

prozkoumávat lidské tělo, nyní nám kniha *Vyjmenovaná slova* napomáhá ve třetí třídě k lepšímu osvojení poznatků a učení právě vyjmenovaných slov, dále veškeré knihy o zvířatech, přírodě a také kniha *Vesmír*, kde prozkoumává a objevuje zajímavé věci.

Také mám zkušenost s *Německým obrázkovým slovníkem*, kdy si jej pořídila moje maminka s tím, že se začne učit němčinu jako samouk. Touto formou výuky se naučila základní fráze, gramatiku i slovní zásobu.

V mateřské škole, kde působím jako učitelka v běžné třídě, využívám mluvicí knihy prvním rokem. Tužka se do školy pořizovala až v průběhu loňského roku. Máme jednu tužku na celou MŠ a postupně si ji střídáme. Hodnotím to jako dostatečné, tužku si střídáme vždy po domluvě. Také si děti mohou donést vlastní knihy, které mají doma. V rámci své třídy využívám mluvicí knihy především jako spontánní aktivity dětí. V rámci řízené činnosti jsou knihy využívány v centru aktivit „Knihy a písmena“, v rámci individuální práce s předškoláky a také v komunikačním kruhu jako motivace pro další činnosti.

5.3 Objednávka Albi tužky a mluvicí knihy

Albi tužka a mluvicí knihy nejsou k sehnání pouze v obchodech a e-shopu Albi. Ale je možné zakoupit je i v nejrůznějších hračkářstvích, knihkupectvích či v akci v běžném supermarketu. Na internetu je též nepřehledné množství možností, kde tužku a knihy objednat. Běžná cena se pohybuje mezi Kč 1 169,- až 1 342,- za samostatnou tužku Albi. Cena za mluvicí knihy je rozmanitá dle velikosti i zaměření. Konkrétně kniha *Hravé učení* stojí od Kč 339,- do 369,- na internetu (ceny aktuální k 10. 9. 2021).

Albi tužka se prodává v praktickém kufříku s výplní, nabíječkou a USB kabelem. Dále je přiložen audio blok, 10 kusů samolepek na ovládání hlasitosti a 10 kusů samolepek MP3 přehrávače. Také je přiložen Průvodce kouzelného čtení, který obsahuje informace, jak Albi tužka funguje, návod k použití, vysvětlení ikon a bezpečnostní opatření. Součástí průvodce je také ukázka z pěti jiných mluvicích knih.

6 KNIHA HRAVÉ UČENÍ

Kniha *Hravé učení* je popisována jako barevný průvodce pro předškoláky. S hravým učením se děti nenásilnou formou naučí poznávat čísla, písmena, barvy, tvary a získají spoustu dalších informací, které slouží k jejich rozvoji. Pomocí jednoduchých her a kvízů si získané znalosti budou samy procvičovat. Kniha vznikla ve spolupráci s dětskou psycholožkou a obsahuje přes jeden tisíc zvuků a textů (Hravé učení – Kouzelné čtení od Albi, online).

Konkrétní náměty na činnosti vznikly ke knize *Hravé učení*, která je určena do sedmi let věku dítěte. Věřím, že při správné práci s knihou je možné využívat knihu nejen v mateřské škole a první třídě, ale i například v druhé a třetí. Především pokud se jedná o aktivity k pochopení kontextu, tréninku paměti či vyhledávání informací. Kniha může sloužit jako motivační a inovační prvek v rámci vzdělávacího procesu napříč všemi vzdělávacími oblastmi.

Knihu *Hravé učení* tvoří dohromady osm dvoustránek. Vzhledem k tomu, že stránky nejsou očíslované, jsem rozdělila knihu na osm témat, vždy jedno k dané dvoustránce, a to pro lepší orientaci v knize.

- 1) Rodina a písmena
- 2) Roční období
- 3) Povolání
- 4) Nákup a čísla
- 5) Karneval
- 6) Doprava
- 7) Mateřská škola
- 8) Zvířátka na dvorku

Děti moc rády pracují s knihou samostatně, vybírají si lákavé obrázky a legrační informace, které již znají. Zvláště mají moc rády kvízy a pouštění si písniček, které jsou v knize nahrané. Proto téměř s jistotou lze předpokládat, že písňe v knize děti budou velmi dobře znát a můžeme je využít např. v hudební výchově.

Samotná tužka se dá připojit na sluchátka, tím je ideálním prostředkem pro individuální práci dětí. Buď v hodině pro děti, které splnily úkol rychle nebo si o přestávkách chtějí jen s knihou hrát. Také je možnost využít práci s pracovním listem, který si je potřeba dopředu připravit.

Děti odpovídají na otázky a dohledávají potřebné informace. Trénují si tím orientaci v knize, zrakové i sluchové vnímání a rozvíjejí čtenářskou gramotnost.

V praxi samozřejmě nejde pořídit Albi tužku pro každého žáka, někdy ani pro jednu třídu. Vybavenost a zaměření škol je velmi různorodé, tedy záleží vždy na konkrétní škole. Z praxe znám jednu paní učitelku, která působí ve třetí třídě. Spolu s celou třídou pořádají hodiny Kouzelného čtení. Tím, že část dětí vlastní nejen Albi tužku, ale i několik mluvicích knih, tak hodiny mohou být velmi různorodé. Děti si na předem domluvenou hodinu mohou donést vlastní knihu a tužku. Domluva proběhla předem s rodiči na třídní schůzce. Hodiny probíhají různým způsobem. Někdy se jedná pouze o čtení v knihách ve dvojicích či skupinkách, jindy představují majitelé knih tu svou v komunikačním kruhu a doporučují nejzajímavější pasáže.

Celou knihou Hravé učení děti provází plyšový medvídek Brumla. Po kliknutí na text, který se nachází na každé straně se děti od Medvídky dozví, co je zde čeká a o čem budou získávat informace. U každého povídání medvídky je také ikona tlapky, která skrývá vždy jinou písničku.

Obr. č. 4: Kniha Hravé učení

Zdroj: (Hravé učení-Kouzelné čtení od Albi, online)

6.1 Všeobecné možnosti práce s knihou

Samostatná práce dítěte

- Dítě si samo zvolí, jak s knihou bude pracovat.
- Dítě je limitováno na konkrétní stranu.
- Dítě je limitováno omezeným množstvím aktivit. (např. nemá dovolené pouštění písniček, ale může pouze řešit kvízy apod.)

Individuální práce s dítětem:

- Dítě hledá obrázky dle zadání (např. Dotkni se pejska.). - *rozvoj zrakového vnímání*
- Dítě odpovídá na otázky, na které slyšelo už odpověď (např. Co říkala holčička?). - *rozvoj sluchového vnímání*
- Najdi na obrázku něco kulatého/dřevěného/látkového/plastového/špičatého. - *rozvoj zrakového vnímání a myšlení*
- Dotkni se nějakého oblečení/zvířete/člověka/věci. - *rozvoj zrakového vnímání*
- Zapamatuj si, co říká např. maminka. - *rozvoj paměti*
- Podívej se na obrázek. Co si myslíš, že povídá maminka Kubíkovi a proč? - *rozvoj rozumových schopností*

Skupinová a hromadná práce:

- Každý si vybere jeden obrázek a spustí ho. Po vystřídání děti vzpomínají, co jim tužka k obrázku řekla.
- Zahrajte si společný kvíz, na odpovědích se dohodněte. Tužku si děti pravidelně po třech odpovědích střídají.
- Společně si zazpíváme písničku. Kterou? Pro spuštění se dotkni tlapky.
- Předvídání u nové knihy (děti vyberou obrázek a hádají, co by tak mohl říkat).
- Vzpomínání u známé knihy (Co říká maminka? Co se Dozvíme u paní doktorky? Jaká písnička hraje na stránce s dětským hřištěm? Kdo si vzpomene?).
- Jako motivace ke sdílení zážitků (nejprve si poslechneme, co říká paní doktorka. Proč to říká? Co jsi zažil ty u paní doktorky?).
- Nové téma (seznámení se s novým tématem v rámci - např. dopravní pravidla).

Následující podkapitoly obsahují konkrétní otázky a úkoly pro práci s jednotlivými stranami. Otázky lze připravit na jednotlivé kartičky či na pracovní list. Je možné s nimi pracovat individuálně, skupinově či hromadně. K otázkám je vždy uvedena i správná odpověď.

6.2 Rodina a písmena

Kapitola je zaměřena na práci s první dvojstranou. Na stránce je vyobrazena celá rodina u společného oběda a abeceda s poznávací hrou. Dětem se představuje medvěd Brumla a vítá je v jeho knize.

- Kolik členů rodiny sedí u stolu? (čtyři + medvídek Brumla)
- Jak se jmenují děti? (Anička a Kubík)
- Co je v troubě? (kuře)
- Co má Kubík rád? (hádanky)
- Znáš odpověď na tatínkovu hádanku? (kalhoty)
- Jakou kytičku má maminka nejraději? (tulipány)
- Jaký obrázek je v kuchyni na zdi? (obrázek babičky s dědou)
- Jmenuje se kočka Líza? (ne - jmenuje se Míca)
- Jaké hračky najdeš v kuchyni? (panenku Jáju, balón, auto)
- Dotkni se písmen, která ještě neznáš.
- Postupně „piš“ tužkou své jméno (uslyší: J - jelen, I - indián, R - rukavice, K - krabice, A - auto).
- Napiš do sešitu pod sebe své jméno podle slov a daných písmenek.
 - J**elen
 - I**ndián
 - R**ukavice
 - K**rabice
 - A**uto
- Najdi písmenko P (uslyší P - postel) Najdi další obrázky na písmeno P (panenka, papoušek) Vymysli další slova na dané písmeno.
- Najdi písmenko K (uslyší K - krabice). Najdi další obrázky na písmeno K (kočka, klubíčko, konvička, Kubík). Vymysli další slova na dané písmeno.
- Najdi písmenko H (uslyší H - hodinka) Najdi další obrázky na písmeno H (hora, hodiny). Vymysli další slova na dané písmeno.
- Najdi písmenko A (uslyší A - auto) Najdi další obrázky na písmeno A (Anička, auto). Vymysli další slova na dané písmeno.
- Práce s písničkou „Nestarej se ženo má“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je)

6.3 Roční období

Druhá dvoustrana zobrazuje krajinu, která se mění dle ročního období. Je zde také názorný kalendář celého roku, rozdělený barevně podle měsíců v roce. Medvídek Brumla dětem říká typické děje a činnosti ve všech ročních obdobích.

- Zapiš do sešitu/zapamatuj si básničku, kterou říká sněhulák. (tři kouličky do věžičky, a na hlavu plecháček. Copak je to milé děti? Sněhuláček, panáček.)
- Co dělají ježci v létě? A co v zimě? (Schovávají se ve stínu. Spí, ani na Vánoce se nevzbudí.)
- Poslechni si, co říká vrba ve všech ročních obdobích.
- Kdy se češou jablíčka ze stromů? (na podzim)
- Co se dá vše dělat v létě? Prozkoumej letní obrázek. (medvídek leží u vody, Míša se koupe, maminka odpočívá.)
- Dotkni se sněženky, třešní, draka a vločky (jaro, léto, podzim, zima). Zkus zopakovat.
- Práce s písničkou „Travička zelená“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskáni, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je, povídání o jaru)
- Přiřaď obrázky ke správnému stínu.
- Vyber si obrázky z pravé stránky a přiřazuj je ke správnému ročnímu období. Říkej, proč si to myslíš.
- Poslechni si modré měsíce. Do jakého ročního období patří?
- Poslechni si všechny měsíce v roce. Zkus je říct sám.
- Mezi obrázky na pravé straně najdi obrázky, které začínají na písmeno S a přiřaď je do ročního období (sněženka, sněhulák, sluníčko, sáně).
- Mezi obrázky na pravé straně najdi obrázky, které začínají na písmeno K a přiřaď je do ročního období (kombinéza, kolo, kuřátko, kulich).
- Najdi na obrázku houbu. Vytleskej (hou-ba), spočítej slabiky (2), řekni, na jaké písmeno začíná (H) a vymysli další slovo na H (housličky, housenka, hroch). V jakém ročním období se dají sbírat houby? Znáš nějaké?
- Najdi všechna zvířátka na obrázku (labuť, pejsek, kuřátko, včela, havran, ježek, kapr) Které z nich se jmenuje Barnabáš? (pejsek)
- Kdo vyrobil draka? (Míša s tatínkem)
- Na co musí dát Míša pozor na zamrzlém rybníce? (na díru, kterou vyřezali u kraje rybníka pro kapra)

6.4 Povolání

Na následující dvojstraně je nakreslena ordinace paní doktorky. Také je zde bludiště, které je složené z několika různých profesí. Medvídek Brumla dětem vysvětluje, že Kubík má preventivní prohlídku.

- Poslechni si, co říká paní doktorka. K čemu používá stetoskop? Povídej, jak tebe vyšetřovala paní doktorka. (stetoskop se používá pro poslech srdíčka a dechu)
- Najdi obrázek pyramidy zdravé výživy. Čeho máme jíst hodně a čeho málo? (hodně ovoce, sladkost jen výjimečně). Zkus nakreslit něco zdravého.
- Proč je kostra důležitá? (kostri drží pohromadě svaly, bez kostí bychom se roztekli jako zmrzlina)
- Jaké hračky najdeš v ordinaci? (míč, panenka, auto)
- Najdi v ordinaci žluté věci. (hodiny, přebalovací stůl, stůl, žirafa)
- Hraje paní doktorka na počítači hry? (ne, zapisuje tam důležité věci)
- Jaké obrázky nakreslily děti? (pejska, sluníčko, domeček)
- Práce s písničkou „Jede, jede poštovský panáček“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je)
- Poslechni si, co říká medvídek na pravé stránce. Proč chodí dospělí do práce? (vydělávají peníze)
- Co dělá v práci učitelka? (pracuje ve škole, učí děti číst a psát)
- Kdo v práci jezdí velikým vozem, který sváží odpadky? (popelář)
- Co dělá v práci policistka? (v práci dohlíží na bezpečnost ve městě, nosí uniformu a hlídá dodržování pravidel)
- Kdo chodí na jednání, nosí obleky a řídí firmu? (podnikatel)
- Jaké nesmysly vidíš na pravé stránce? Zkus jich najít co nejvíc a povídej o nich. (doktorka drží vařečku, výpravčí drží hadici, podnikatel drží slabikář...)
- Kdo používá v práci hodně barvy, štětců a folií, aby se nezašpinila celá místnost? (malíř pokojů)
- Kdo potřebuje nehořlavý oblek? (hasič)
- Co dělá pošťák? (roznáší balíky a dopisy)
- V práci obsluhuje zákazníky, sedí za pokladnou a doplňuje zboží do regálu. Kdo to je? (prodavačka)

6.5 Nákup a čísla

Na čtvrté dvojstraně knihy Hravé učení je vyobrazen obchod s potravinami. Medvídek Brumla tady má karty s čísly a symboly. Brumla dětem říká, proč chodí Kubík rád do obchodu.

- Najdi mrazák a odpověz na otázku (Jakou máš nejraději zmrzlinu?)
- Práce s písničkou „Jedna, dvě, tři, čtyři, pět.“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je, povídání o jaru)
- Z čeho se vyrábí pečivo? (z mouky - ta je z obilí)
- Které koláče má Kuba rád? (makové)
- Jaké potraviny nemusí být v lednici? (mouka, cukr, sušenky, špagety, čokoláda)
- Co zapomněl tatínek? (nákupní seznam od maminky)
- Které ovoce a zeleninu má Kuba s tatínkem v nákupním košíku? (pórek, pomeranče a banány)
- Jakou básničku povídá Brumla - v košíku? (Do košíku Brumlu dáme, na seznam se nedíváme. Chleba, sýr i jablíčka. Dostane i Anička)
- Jak se jmenuje kluk, který má červenou kšiltovku? (Tomáš)
- Básnička od Brumly k počítání, přepiš si ji do sešitu.
*Nakupování je věda,
radu si vem od medvěda.
Brumla všechno dobře zná,
s počítáním pomáhá.*
- Na pravé straně jsou čísla, poslechni si kartičky postupně. (růžová, tmavě modrá, žlutá, tmavě zelená, světle modrá, oranžová, světle zelená, červená, fialová, modrozelená)
- U které čísla najdeš mrkve? (čtyři)
- Jaké ovoce najdeš u čísla sedm? (jablíčka)
- Spočítej kolik je banánů na kartičce? (šest)
- Je na světle modré kartičce více zeleniny než na fialové kartičce? (není, je tam méně zeleniny)
- Na kterých kartách najdeš pečivo? (2, 3, 8)
- Pojmenuj pečivo na kartách (housky, koláče, rohlíky)

6.6 Karneval

Na páté dvojstraně je nakreslena třída z mateřské školy, kde právě probíhá karneval. Medvídek Brumla dětem povídá o karnevalu a podněcuje je k vyprávění o své oblíbené pohádce.

- Za co je převlečený Brumla a proč? (za Šášulu, protože chce děti rozesmávat)
- Ve třídě je zavěšená girlanda. Poznáš, ze které pohádky je který obrázek? (Sněhurka, Perníková chaloupka, Červená Karkulka, O velké řepě)
- Najdi skákacího panáka a zopakuj si číslice.
- Po místnosti děti poztrácely doplňky kostýmů. Najdi Karkulce košíček a trpaslíkovi lucerničku. (pod stolem, na židli)
- Nafukovací balónky ke karnevalu patří. Kterých je nejvíce? (červených a žlutých)
- Vyber si jednu pohádkovou postavičku a vyprávěj její pohádku.
- Práce s písničkou „Kdyby byl Bavorov“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je)
- Kde žilo sedm trpaslíků? (na kraji lesa)
- Kdo připravil pohoštění na karneval? (paní kuchařka)
- Která oblíbená pohádka je Brumly? (O červené Karkulce)
- Čí je koště v rohu? (ježibaby)
- Koho chytil pejsek v pohádce O velké řepě? (vnučku)

6.7 Doprava

Na následující dvojstraně je nakreslena křižovatka se zastávkou autobusu, semaforem a přechodem. Také jsou zde zamotané cestičky pro dopravní prostředky. Brumla dětem říká, že vyráží na výlet autobusem.

- Jak se rozhlížíš na přechodu? (doleva, doprava a znovu doleva)
- Najdi dopravní značku, dej přednost v jízdě.
- Jaká barva svítí na semaforu a co to znamená? (červená, nikdo nesmí projet)
- Jaké dopravní prostředky jezdí po silnici? (auta, autobusy, motorky, nákladáky, cyklisti)
- Kolik ukazují pouliční hodiny? (přesně deset hodin)
- Kdy má otevřeno obchod U tří dortíků? (každý všední den od deseti hodin)
- Povídej o tom, co vše se děje v oknech do ulice. (např. chlapec si píská, muž sleduje fotbal, paní uklízí...)
- Na pravé straně najdi přistávací plochu pro vrtulník. Zkus slovo vrtulník vyhláskovat (V-R-T-U-L-N-Í-K)
- Najdi a pravé straně nádraží. Co tam jezdí? (vlaky)
- Vyber si jeden dopravní prostředek z knihy a namaluj ho do sešitu.
- Proč maminka mává na řidiče? (aby věděl, že nastupujeme s kočárkem)
- Co je napsáno v jízdním řádu? (v kolik jede další autobus)
- Kam doveze Kubíka a ostatní autobus číslo 263? (k bazénu)
- V kolik našel tatínek zpáteční autobus? (v půl páté)
- Na pravé straně stránky zkus projít všechny dopravní trasy podle šipek.

6.8 Mateřská škola

Na sedmé dvojstraně knihy Hravé učení je zobrazeno dětské hřiště na zahradě mateřské školy. Brumla dětem povídá, na co všechno si děti můžou hrát na dětském hřišti. Taky medvídek říká, že musí dávat pozor, aby se děti nesrazily.

- Na co si děti mohou hrát na hřišti? (na řidiče, kapitány lodí, domeček a nakupování)
- Práce s písničkou „Skákal pes přes oves“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je, využívání pouze jedné samohlásky)
- Najdi ztracenou botu. Čí je? (Martínkova)
- Jakou značku mají děti na dopravním hřišti? (Dej přednost v jízdě)
- Najdi ztracené korálky? Čí jsou? (Julčiny)
- Proč holčička na dopravním hřišti pláče? (spadla na koleno a teče jí krev)
- Co si chce půjčit holčička v zeleném tričku se srdíčky? (lopatku)
- Poslechni si říkanku od slunečnic. (Slunečnice každý den, otáčí se za sluncem.)
- Spočítej slunečnice. (sedm)
- Proč zalévá holčička kytičky? (aby hodně vyrostly)
- Kde se ztratila červená lopatka? Na pískovišti měly být dvě, najdeš ji? (v keři)
- Najdi ztracenou kšiltovku. Kde je a čí je? (v keři, Bertíkova)
- Spočítej holky na hřišti. (osm)
- Spočítej kluky na hřišti. (osm)
- Je víc holek nebo kluků? (je jich stejně.)
- Nauč se básničku, která se ozve ze školy. (Pro kluky i pro holky, je fajn chodit do školy. Dělit se a pomáhat, hrát si a společně se smát. Občas se i rozzlobíme, stejně se pak domluvíme. Ve školce si hraju rád, učím se být kamarád.)
- Povídej, s čím a s kým si na hřišti hraješ nejradši. (spontánní projev dítěte)
- Najdi ztracené pití. Kde je a čí je? (v keři, Petříkovo)

6.9 Zvířátka na dvorku

Na poslední dvojstraně je nakreslen statek babičky a dědečka. Jsou tam ovocné stromy a zahrádka s chalupou. Také jsou tam nakreslena domácí zvířátka i s mláďaty. Medvídek dětem říká, jakou všechnu práci je potřeba na statku obstarat.

- Co bude dělat maminka z jablíček? (mošt)
- Proč nese tatínek jablka do chládku? (aby jablka neshnila)
- Jaké druhy ovoce najdeš na obrázku? (švestky, jablka, hrušky)
- Co by si přál Kuba, až bude velký? (také statek se zvířátky a ovocným sadem)
- Jaká zelenina roste na záhonku? (brambory) Zkus vytleskat a určit první hlásku. (brambory, B)
- Spočítej osoby na obrázku. (osm) Zavři oči a pojmenuj je. (babička, dědeček, tatínek, maminka, Kuba, Anička - miminko, dvojčata)
- Pojmenuj všechna zvířátka (prase, pes, slepice, ovce, králík, kůň, kráva, kočka)
- Které zvíře jí z korýtka? (prase)
- Od kterého zvířátka jsou telátka? (od krávy)
- Jak se říká mláďeti od koně? (hříbátko)
- Kde bydlí králík? (v králíkárně)
- Které zvířátko začíná na hlásku K? (kočka, kůň, kráva)
- Vyber si jedno zvířátko a zkus ho namalovat.
- Všechny zvířátka vypleskej a slabiky spočítej. (např. ko-čka 2, hří-bát-ko 3, pes 1)
- Co dělá ráda kočka? (ráda se vyhřívá na sluníčku)
- Pojmenuj mláďata od zvířátek (štěňátko, kuřátko, jehňátko...)
- Pojmenuj předměty v kruhu. Co o nich víš? (např. mléko - je bílé, dává ho kráva, pije kočka, pečeme z něj buchty)
- Spočítej zvířata na obrázku. (16) Je víc lidí nebo zvířat na obrázku? (zvířat) O kolik? (osm)
- Které zvíře na obrázku nemá čtyři nohy? (slepice a kuře)
- Najdi zvíře, které začíná na hlásku P. (pes, prase)
- Povídej, čím jsou pro nás tyto zvířátka užitečná. (slepička snáší vajíčka)
- Práce s písničkou „Vraný koně“ (zpívání, trénink rytmu - tleskání, dupání, luskání, Orffovy nástroje, práce s textem - o čem písnička je)

7 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Pro výzkum využití interaktivních mluvicích knih v mateřské a primární škole byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Do výzkumu bylo zapojeno 65 respondentů. Dotazník byl složen z 12 otázek různého typu. Záměrem bylo zjistit, zda interaktivní knihy jsou v dnešní době využívány v rámci předškolního vzdělávání a základního vzdělávání na 1. stupni. Předem byly stanoveny tři výzkumné otázky. Výzkumné šetření bylo realizováno pouze pro učitele MŠ a učitele ZŠ 1. stupně. Sběr dat probíhal během měsíce října roku 2021 prostřednictvím Microsoft Forms. Konkrétní data byla zpracována do grafické podoby v Microsoft Excel pomocí grafů.

Výzkumné otázky:

VO1: Využívají učitelé koncept Kouzelného čtení ve vzdělávání dětí a jak často?

VO2: Jaké činnosti si děti vybírají při práci s mluvicí knihou?

VO3: Jak se staví školy ke vzdělávacímu konceptu Kouzelného čtení?

7.1 Dotazník

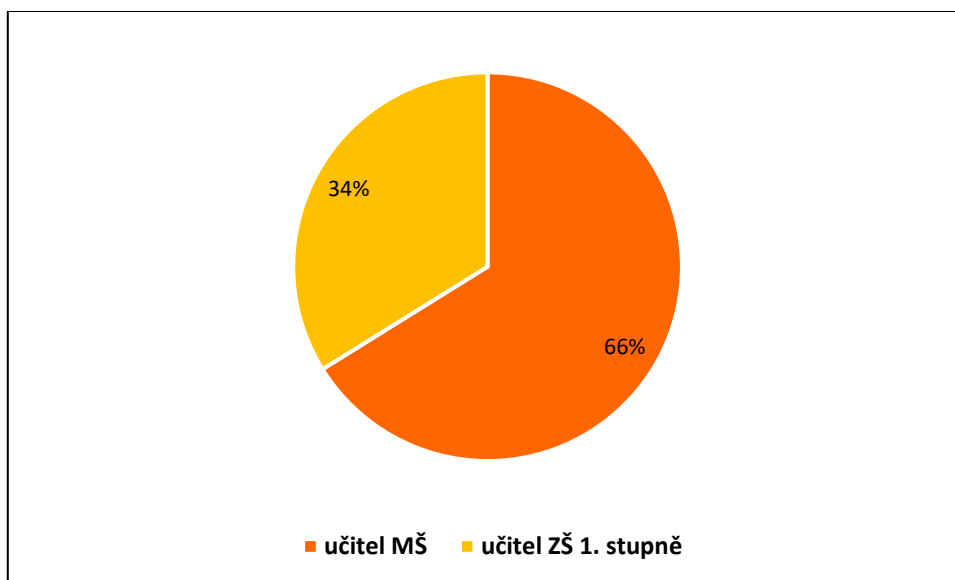
Průcha, Walterová a Mareš (2003, str. 49) definují dotazník jako psychologickou metodu, jako *významný a diagnostický prostředek ke shromažďování informací prostřednictvím dotazování osob ...předkládaný v písemné formě.* Autoři také upozorňují, že objektivnost výsledků závisí především na formulaci otázek, výběru respondentů a způsobu zadávání dotazníku. V praxi má dotazník široké využití, ale velmi často dochází ke zkreslení interpretací, především z důvodu konstrukce dotazníku.

Dotazníkové šetření

V následující části diplomové práce jsou zpracovány výsledky dotazníkového šetření. Podle získaných dat dotazníkového šetření jsem se rozhodla graficky znázornit pouze vybrané položky dotazníku. Nicméně všechny položky jsou slovně okomentovány a vyhodnoceny.

Položka č. 1: Na otázky odpovídám z pohledu:

První položka dotazníku má za cíl porovnat, kolik procent respondentů působí jako učitel MŠ a učitel ZŠ 1. stupně. Tato otázka byla položena dichotomicky.

Graf č. 1: Poměr respondentů ve výzkumném vzorku.

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Do výzkumného šetření bylo celkově zapojeno 65 učitelů z toho 66 % z nich, byli učitelé z mateřských škol. Menší zapojení do výzkumu bylo ze strany učitelů 1. stupně základní školy, a to 34 %. První otázka je základní pro výzkum a je nutná pro přehled ve výzkumném vzorku.

Položka č. 2: Znáte vzdělávací koncept Kouzelné čtení od firmy Albi? (též známé jako Albi tužka)

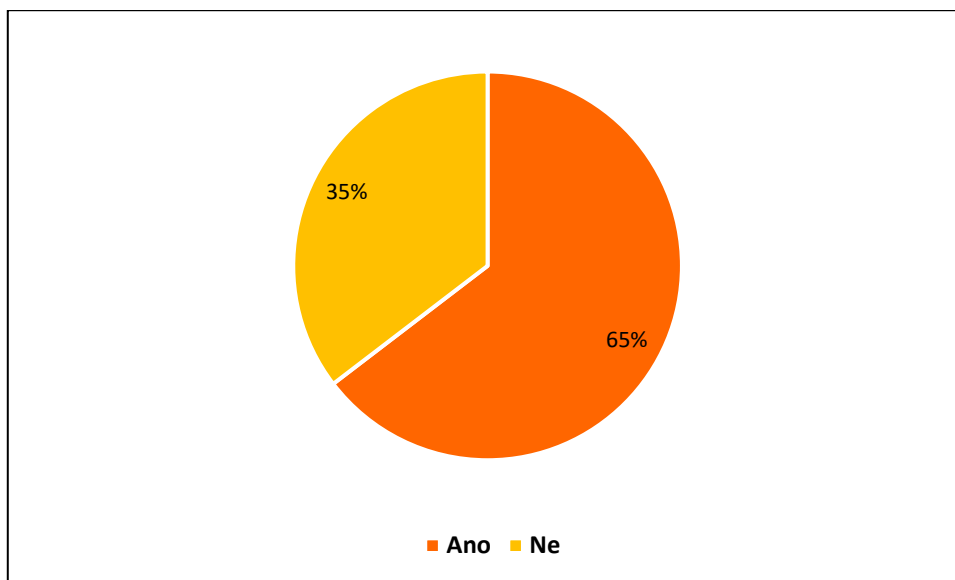
Položka dotazníku měla za cíl zjistit, jak moc je vzdělávací koncept Kouzelného čtení od Albi známý mezi učiteli.

Interpretace:

Z celkových 65 respondentů neznají Kouzelné čtení pouze dva učitelé. Tedy 97 % respondentů zná vzdělávací koncept od Albi.

Položka č. 3: Využíváte při vzdělávání Kouzelné čtení od Albi?

Cílem otázky je zjistit procento respondentů, které využívá interaktivní mluvicí knihy od Albi při vzdělávání dětí.

Graf č. 2: Využíváte při vzdělání Kouzelné čtení od Albi?

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Většina respondentů využívá vzdělávací koncept Kouzelného čtení při vzdělávání dětí. Celkem 65 % učitelů z výzkumného vzorku využívá zmíněný koncept a 35 % nikoli.

Položka č. 4: Jak často využíváte Kouzelné čtení od Albi?

Cílem čtvrté položky bylo zjistit, jak často je Kouzelné čtení využíváno.

Využití	Počet respondentů
1x do měsíce	14
1x do týdne	14
Každý den	3
Nikdy	23
Jiné (dle tématu, nárazově)	10

Tabulka č. 1: Jak často využíváte Kouzelné čtení od Albi?

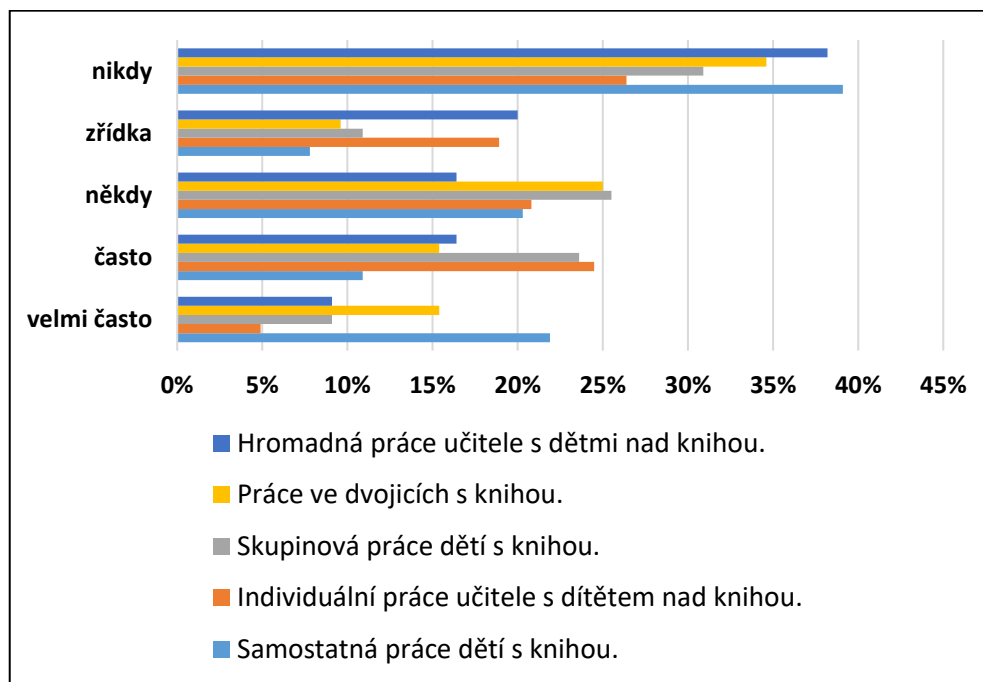
Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Intepretace:

Výsledky této položky nehodnotím ani jako zajímavé ani jako překvapivé. Každý učitel využívá Kouzelné čtení často jinak.

Položka č. 5: Jakým způsobem využíváte Kouzelné čtení od Albi?

Pátá položka dotazníku měla za cíl zjistit jakým způsobem je Kouzelné čtení využíváno.

Graf č. 3: Jakým způsobem využíváte Kouzelné čtení od Albi?

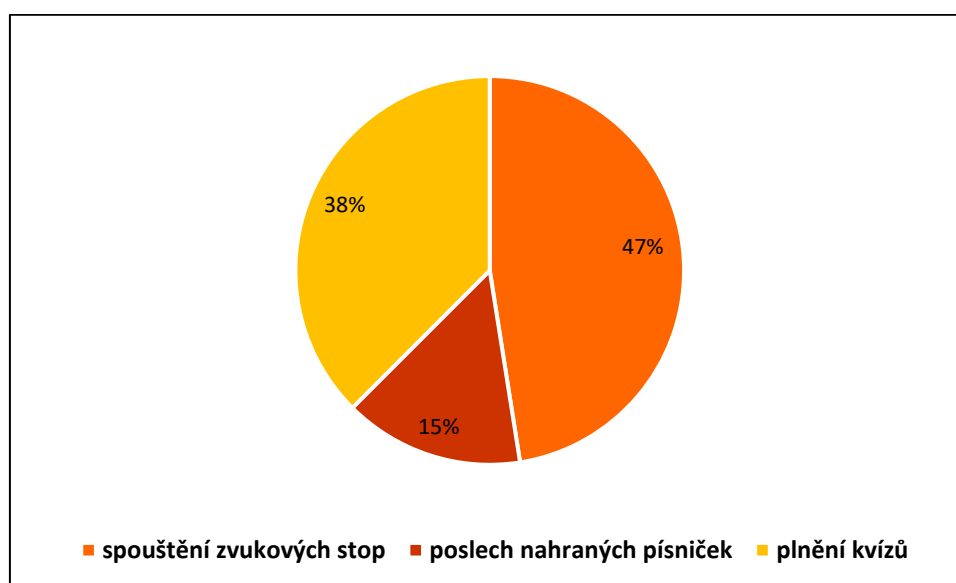
Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Výsledky páté položky dotazníku jsou též velmi různorodé jako u předchozí otázky. Velmi často využívá samostatnou práci dětí s knihou 21,9 % respondentů. Pokud sečtu odpovědi, které odpovídají, že je učitelé využívají aspoň někdy-tedy všechny odpovědi kromě „nikdy“. Výsledkem bude, že obecně nejvíce využíváno je individuální práce dítěte s knihou, tuto možnost využívá celkově 73,6 % respondentů během školního roku.

Položka č. 6: Které možnosti práce s knihou děti preferují?

Cílem položky je zjistit, zda je nějaká činnost s knihou dětmi preferována před ostatními.

Graf č. 4: Které možnosti práce s knihou děti preferují?

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Spouštění nahraných písniček je znatelně nejméně dětmi využívána, a to pouze 15 % z nich. Téměř polovina respondentů označila odpověď spouštění zvukových stop jako dětmi preferovanou činnost s knihou.

Položka č. 7: Byla škola ochotna pořídit Albi tužku?

Cílem sedmé položky dotazníku bylo zjistit, zda většina škol poříдила Albi tužku.

Interpretace:

Celkově 62 % škol pořídivo Albi tužku, 38 % škol nikoli.

Položka č. 8: Pokud škola nepořídivo Kouzelné čtení od Albi, z jakého důvodu?

Cílem této položky bylo zjistit, z jakého důvodu škola odmítla pořídivo Albi tužku.

Interpretace:

Podle předpokladu většina respondentů zvolila možnost „Škola vlastní Albi tužku“. Mezi nejfrekventovanější odpověď, proč škola tužku odmítla pořídivo, jsou vysoké finanční

náklady. Mezi další důvody, které respondenti uvedli, patří: nesouhlas s principem Kouzelného čtení, možnost vypůjčení si tužky v místní knihovně, používání vlastní tužky učitele, využívání mnoha jiných pomůcek, neprojevení zájmu ze strany učitelů, neznalost principu Kouzelného čtení.

Položka č. 9: Kolik kusů Albi tužky škola pořídila?

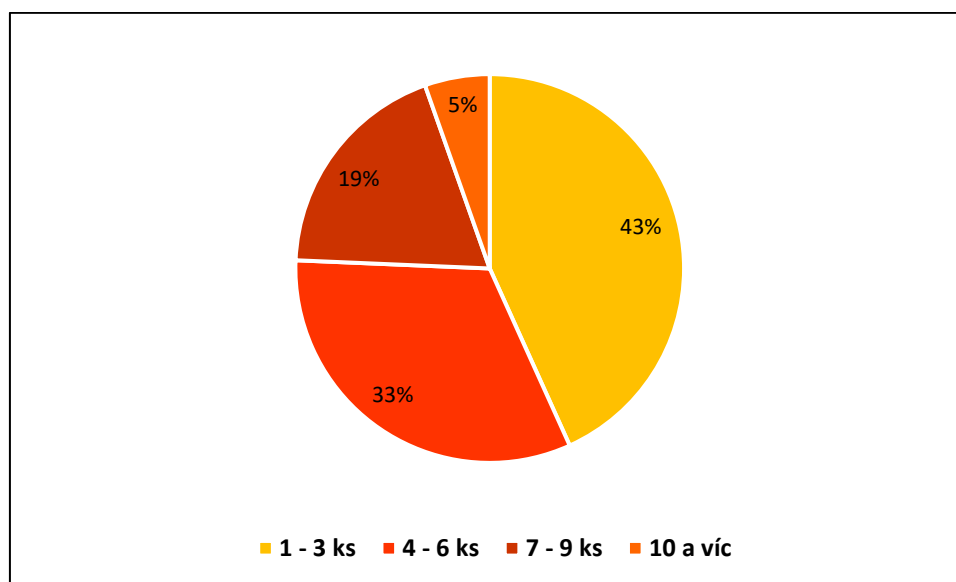
Položka měla za úkol zjistit kolik kusů Albi tužky (nikoli mluvících knih) škola pořídila.

Interpretace:

Celkem 28 % respondentů odpovědělo, že škola vlastní jeden kus Albi tužky. Stejně tak 28 % respondentů odpovědělo, že jejich škola pořídila jeden kus Albi tužky na třídu. Odpověď, že škola nevlastní žádnou Albi tužku zvolilo 33 % respondentů. Zbýlých 9 % respondentů zvolilo odpověď „jiné“, vyskytovaly se odpovědi: dva kusy na školu, tři kusy na školu, pořízení Albi tužka z vlastních zdrojů či neznalost počtu.

Položka č. 10: Kolik kusů mluvících knih máte v práci k dispozici?

Desátá položka dotazníku má za cíl zjistit kolik kusů mluvících knih školy vlastní.

Graf č. 5: Kolik kusů mluvících knih máte v práci k dispozici?

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Celkem 43 % respondentů má v práci k dispozici jednu až tři knihy ze sady Kouzelného čtení. O něco méně vlastní čtyři až šest kusů mluvících knih, tedy 33 %. Sedm až devět kusů

má v práci k dispozici 19 % respondentů. Více než deset knih může využívat 5 % učitelů, kteří vyplnili dotazník.

Položka č. 11: Které konkrétní knihy jste do školy pořídili?

Cílem předposlední položky dotazníku bylo zjistit, které knihy jsou nejvíce využívány ve školách.

Název knihy	Počet respondentů
Lidské tělo	10
Pohádkové učení	8
Svět zvířat	7
Doprava, Angličtina	6
Hravé učení, Vyjmenovaná slova, Moje první čísla, Atlas světa	4

Tabulka č. 2: Nejpoužívanější interaktivní knihy ve vzdělávání od Albi.

Zdroj: Vlastní zpracování autorky

Interpretace:

Produktů firmy Albi je opravdu velké množství, není tedy divu, že každá škola vlastní jiné knihy případně i další produkty. Odpovědi respondentů byli opravdu velmi rozdílné. V tabulce uvádím pouze ty mluvící knihy, které uvedly minimálně čtyři respondenti. Nejvíce používaná kniha ve vzdělávání je podle dotazníkového šetření Lidské tělo.

Položka č. 12: V jakých předmětech využíváte Kouzelné čtení od Albi?

Poslední položka dotazníku byla mířena na učitele 1. stupně základních škol. Cílem bylo zjistit, v jakých předmětech jsou mluvící interaktivní knihy využívány.

Interpretace:

Nejvíce jsou mluvící knihy využívány v přírodovědných předmětech: přírodověda, přírodopis, vlastivěda. Dále jsou využívány také v cizích jazycích a českém jazyce. Málo jsou využívány v hudební výchově a téměř vůbec v matematice.

8 SHRnutí A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

V sedmé kapitole Výzkumné šetření byly stanoveny tři výzkumné otázky. Zodpovězení těchto otázek je prostředkem pro ověření hlavního cíle diplomové práce, tedy pro aktuální vhlad do využívání mluvicích interaktivních knih v mateřských školách a 1. stupních základních škol. V následujícím textu jsou všechny výzkumné otázky zobrazeny a vyhodnoceny, a to na základě výsledků dotazníkového šetření.

VO1: Využívají učitelé koncept Kouzelného čtení ve vzdělávání dětí?

Na první výzkumnou otázku byly směřovány dvě položky dotazníku, otázka č. jedna a dvě. Koncept Kouzelného čtení je velmi známý. Mezi výzkumným vzorkem zná zmíněný koncept 97 % respondentů. Neznamená to, ale že všichni z nich využívají tento vzdělávací prostředek ve vzdělávání svých tříd. V rámci svých hodin či vzdělávání v mateřské škole využívá interaktivní mluvicí knihy 65 % respondentů.

VO2: Jaké činnosti si děti vybírají při práci s mluvicí knihou?

Pokud mají děti „volnou ruku“ ve výběru aktivit při práci s mluvicí interaktivní knihou, tak děti preferují spouštění zvukových stop, a to 48 % dětí. Plnění kvízů preferuje podle respondentů 38 % dětí. Nejméně častý je výběr spouštění nahraných písniček, tuto možnost zvolilo pouze 15 % respondentů.

VO3: Jak se staví školy ke vzdělávacímu konceptu Kouzelného čtení?

Na tuto otázku byly směřovány čtyři položky v dotazníku. Samotnou Albi tužku byly školy ochotny pořídit v 62 %. Školy, které nepořídily Albi tužky, měly různé důvody. Nejčastějším důvodem, který respondenti uvedly, jsou finanční nároky na pořízení Kouzelného čtení. Co se týče počtu Albi tužek, který škola pořídila, je velmi rozmanitý. Některé školy pořídily pouze jeden kus na celou školu, jiné jeden kus na třídu nebo jiné počty. Co se týče množství interaktivních mluvicích knih, také se počty dost liší. Nejvíce respondenti uváděli počet 1-3 kusy, tedy 43 % z nich. Ale hned druhé rozmezí 4-6 kusů nebylo procentuálně nijak daleko, tuto možnost zvolilo 33 % respondentů.

9 DISKUZE

Vzdělávací koncept Kouzelné čtení, který vytvořila firma Albi je jedinečný ve svém záměru i provedení. V široké společnosti je vnímán již jako téměř běžný, není ojedinělý. Děti se s těmito knihami setkávají často v rámci MŠ či ZŠ, ale mnoho z nich je má i doma.

Autorka Kučíková (2021) též zahrnuje tento koncept do své práce, ale nahlížela na tyto produkty úplně z jiného úhlu pohledu. Zkoumala strukturu stránky a její náležitosti pro funkčnost, zvukový obsah knihy a samotnou tužku. V rámci projektu zhotovila samotnou interaktivní knihu. Vodáková (2021) ve své práci s názvem: „Informační a komunikační technologie u dětí předškolního věku“ též zmiňuje Kouzelné čtení jako jednu z technologií, co děti v dnešní době běžně využívají. Existují i práce, které se zaměřují na využití interaktivních knih jedinců se zdravotním postižením. Konkrétně se touto problematikou zabývala autorka Teichgrabová (2020), a to u jedinců se sluchovým postižením. Mitrík (2019) zařadil Kouzelné čtení jako jednu z možností pro rozvoj čtenářské gramotnosti u dětí ve své závěrečné práci.

Albi není první ani jedinou firmou, která vyrábí chytré tužky a vymýšlí vzdělávací mluvící knihy. Ve světě jsou používány obdobné chytré tužky, které mají pouze jiný vzhled příp. kapacitu. Například edice *Growing up* zvolila vzhled hnědého medvídky. V Číně je populární *Y - pen for kids*, který má vzhled panáčka s ikonou smajlíku místo obličeje. (shopee.ph, allkidsfun.cn, online)

Podrobné výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány ke každé položce dotazníku v předchozí kapitole. Celkově se do výzkumu zapojilo více učitelů z mateřských škol než učitelů z prvního stupně základních škol. Téměř všichni respondenti znají koncept Kouzelného čtení a cca dvě třetiny učitelů ho využívá při vzdělávání dětí a žáků. Učitelé využívají interaktivní knihy dle témat a času ve vzdělávání, volí rozmanitou formu práce s knihami, ale nejvíce je využívána individuální práce s dítětem nad knihou. Děti nejvíce využívají při práci s knihou spouštění zvukových stop. Škola je ochotná vynaložit finanční náklady na pořízení Albi tužky a vybraných knih, v praxi ale někteří učitelé využívají spíše své vlastní knihy. Nejčastějším důvodem nepořízení Kouzelného čtení školou jsou finanční náklady. Počet kusů Albi tužek i mluvících knih je na školách velmi rozmanitý. Mezi knihami je nejčastěji pořizovaná kniha *Lidské tělo*. Nejvíce jsou mluvící knihy využívány v předmětech přírodověda, přírodopis a vlastivěda.

ZÁVĚR

V teoretické části diplomové práce jsem se nejprve věnovala termínu integrace a mezipředmětovým vztahům. Pozornost byla věnována předmětu didaktiky, metodám a formám práce i pedagogickým zásadám. Byly přiblíženy vývojová stádia předškolního a mladšího školního věku. V poslední kapitole teoretického zaměření byl prostor věnován samotným interaktivním mluvicím knihám a jejich specifikům. V empirické části jsem se zaměřila na interaktivní knihu Hravé učení, která lze využít jak v MŠ, tak i v prvních ročnících ZŠ. Knihu jsem rozdělila na osm pomyslných kapitol dle témat a vytvořila konkrétní náměty na práci s knihou. Výzkum proběhl pomocí dotazníkového šetření, který se orientoval na využití interaktivních mluvicích knih v mateřských školách a na 1. stupních základních škol.

Hlavním cílem práce je poskytnout aktuální přehled využívání mluvicích interaktivních knih během vzdělávání. Sběr dat probíhal pomocí dotazníkového šetření určeného pro učitele z MŠ a 1. stupně ZŠ. Data byla vyhodnocena a zpracována do přehledných grafů a tabulek. Každá položka dotazníku byla doplněna o slovní komentář. Výzkumné otázky jsou podrobně zodpovězeny v kapitole Shrnutí a interpretace výsledků, odpovědi jsou opřeny o data získaná dotazníkovým šetřením. Dílčím cílem práce bylo zpracovat náměty na práci s knihou Hravé učení.

Mluvicí interaktivní knihy jsou velmi zajímavým a pořád relativně novým vzdělávacím prostředkem nejen pro děti. Vymyšlený vzdělávací koncept je v určitém slova smyslu spojení tradičních knih a nových technologií. Tím je koncept pro děti zajímavý, netradiční a přitažlivý. Při výzkumném šetření jsem si uvědomila, že zkoumat využívání těchto knih, by bylo zajímavé i ve formě kvalitativní. Data by tam byla více konkrétní a zaměřená na jednotlivé činnosti učitelů. Přínosnost celé práce vnímám především v inspiraci pro další učitele či rodiče, ale také pro ucelený vhled do aktuálního využívání konceptu Kouzelného čtení ve školní praxi.

SEZNAM ZKRATEK

CNS - centrální nervový systém

MŠ - mateřská škola

ZŠ - základní škola

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

Seznam grafů

Graf č. 1: Poměr respondentů ve výzkumném vzorku.....	50
Graf č. 2: Využíváte při vzdělání Kouzelné čtení od Albi?.....	51
Graf č. 3: Jakým způsobem využíváte Kouzelné čtení od Albi?	52
Graf č. 4: Které možnosti práce s knihou děti preferují?	53
Graf č. 5: Kolik kusů mluvících knih máte v práci k dispozici?	54

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Jak často využíváte Kouzelné čtení od Albi?	51
Tabulka č. 2: Nejpoužívanější interaktivní knihy ve vzdělávání od Albi.....	55

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Vzájemný vztah základních činitelů výchovně-vzdělávacího procesu.....	16
Obr. č. 2: Systém didaktických prostředků.....	23
Obr. č. 3: Albi tužka.....	32
Obr. č. 4: Kniha Hravé učení	39

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

DOSTÁL, Jiří. *Učební pomůcky a zásada názornosti*. Olomouc: Votobia, 2008. ISBN 978-80-7220-310-9.

DVOŘÁKOVÁ, Miloslava. *Pedagogicko-psychologická diagnostika I*. Vyd. 2. upr. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2000. ISBN isbn80-7040-402-7.

GESCHWINGER, J. a kol. *Metodika využití materiálních didaktických prostředků*. 1. vyd. Praha: SPN, 1987. 262 s.

HAUSNER, Milan. *Výukové objekty a interaktivní vyučování*. [Liberec]: Venkovský prostor, c2007. ISBN 978-80-903897-0-0.

JANIŠ, Kamil a Irena LOUDOVÁ. *Obecná didaktika: (vybraná témata)*. Vydání druhé. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2018. ISBN 978-80-7405-444-0.

JANIŠ, Kamil a Ján JESENSKÝ, ed. *Malý slovník pomáhajících profesí*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004. ISBN 80-7041-126-0.

JANIŠ, Kamil. *Obecná didaktika - vybraná témata*. Vyd. 3. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-297-8.

JANIŠ, Kamil. *Organizační formy výuky: pracovní texty pro studenty doplňkového pedagogického studia č. 4*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003. ISBN 80-7041-365-4.

JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*. Praha, Comenia consult, 1993. Praha, Comenia Consult, 1993. ISBN 80-7135-028-1.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0852-3.

LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Tvořivé vyučování*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003, 208 s. ISBN 80-247-0374-2.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3123-9.

MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Didaktika*. Praha: SPN, 1979.

MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Vyučovací metody*. 2. vyd. Praha: SPN, 1977. Pedagogická teorie a praxe.

MÜLLER, Oldřich. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. 1. vyd. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2004, 289 s. ISBN 80-244-0231-9.

NELEŠOVSKÁ, Alena a Hana SPÁČILOVÁ. *Didaktika primární školy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1236-5.

NELEŠOVSKÁ, Alena a Jana SVOBODOVÁ, ed. *Hry jako prostředek rozvoje komunikativních dovedností dětí předškolního a mladšího školního věku*. Olomouc: Votobia Praha, 2004. ISBN 80-7220-197-2.

NELEŠOVSKÁ, Alena a Jana SVOBODOVÁ. *Hrajeme si v mateřské škole*. Olomouc: Votobia, 2006. ISBN 80-7220-272-3.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Jak se děti učí hrou*. Praha: Grada, 2004. Výchova a vzdělávání. ISBN 80-247-0815-9.

OBST, Otto. *Obecná didaktika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0555-5.

ONDRÁČEK, J. *Názorné vyučování na základní devítileté škole*. 2. vyd. Praha: SPN, 1971. ISBN neuvedeno.

PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: [vybrané kapitoly]*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 7. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.

RAKOUŠOVÁ, Alena. *Integrace obsahu vyučování: [integrované slovní úlohy napříč předměty]*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2529-1.

RAKOUŠOVÁ, Alena. *Integrace obsahu vyučování: [integrované slovní úlohy napříč předměty]*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN ISBN 978-80-247-2529-1.

RAMBOUSEK, V. a kol. *Technické výukové prostředky*. 1. vyd. Praha: SPN, 1989. 302 s.

SITNÁ, Dagmar. *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0404-6.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV, 1999. Pedagogika (ISV). ISBN isbn80-85866-33-1.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠIKULOVÁ, Renata. *Didaktika primární školy: vybraná témata oboru pro studenty učitelství I. st. ZŠ*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2013. ISBN 978-80-7414-594-0.

ŠIKULOVÁ, Renata. *Didaktika primární školy: vybraná témata oboru pro studenty učitelství I. st.* ZŠ. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2013. ISBN 978-80-7414-594-0.

ŠKODA, Jiří a Pavel DOULÍK. *Psychodidaktika: metody efektivního a smysluplného učení a vyučování.* Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3341-8.

ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte.* Třetí vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4479-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývoj dětské kresby a její diagnostické využití.* Praha: Raabe, [2017]. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-333-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývoj dětské kresby a její diagnostické využití.* Praha: Raabe, [2017]. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-333-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání.* Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří.* Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele.* 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod.* Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4100-0.

Internetové zdroje:

Albi Kouzelné čtení Elektronická tužka. [online]. Albi. [cit. 2021-26-11] Dostupné z: <https://interaktivni-hracky.heureka.cz/>

GOŠOVÁ, Věra. Kreativita. Metodický portál RVP [online]. 11. 4. 2011 [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/K/Kreativita

Integrace a inkluze [online]. [cit. 2020-10-09]. Dostupné z: http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/vedavyzkumzahr/2016/seminare/INTEGRACE_A_INKLUZE.pdf

Kouzelné čtení, Albi. *Kouzelné čtení* [online]. Česká republika: Albi, 2016 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.kouzelnecteni.cz/co-je-kouzelnec-cteni/>

KUČÍKOVÁ, Denisa. *Autorská kniha se vzdělávacími prvky*. [online]. Zlín, 2021. [cit. 2021-09-11] bakalářská práce (BcA.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací.

MITRÍK, Ondřej. *Využití moderních společenských her v oblasti čtenářské gramotnosti*. [online]. Brno, 2019. [cit. 2021-09-11] Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Petr Škyřík, Ph.D.

Reading pen for kids. [online]. [cit. 2021-10-11] Dostupné z: <http://allkidsfun.cn/cute-roles-picture-book-growing-up-with-reading-pen-for-kids-learning-listing-speaking-reading-writing-p00096p1.html>.

TEICHGRABOVÁ, Zuzana. *Využití interaktivní knihy u dětí se sluchovým postižením v předškolním věku* [online]. Brno, 2020 [cit. 2021-09-11]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/rhaay/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Lenka DOLEŽALOVÁ.

VODÁKOVÁ, Sabina. *Informační a komunikační technologie u dětí předškolního věku*. [online]. Olomouc, 2021. [cit. 2021-09-11] Diplomová práce (Mgr.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta.

Y - pen for kids. [online]. [cit. 2021-10-11] Dostupné z: [https://shopee.ph/Y-pen-for-Kids-\(green\)-i.67642878.7837715540](https://shopee.ph/Y-pen-for-Kids-(green)-i.67642878.7837715540).

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Využití Kouzelného čtení Albi (interaktivních mluvicích knih) při vzdělávání dětí.

Dobrý den,

jmenuji se Lenka Jedličková a jsem studentkou oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci. Působím jako učitelka mateřské školy a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který mi pomůže dokončit diplomovou práci.

Následující dotazník se týká interaktivních mluvicích knih od Albi jako využití vzdělávacího prostředku. Zkoumá jejich aktuální rozšířenost do škol a práci s nimi. Dotazník je určen pro učitele MŠ a učitele 1. stupně ZŠ.

Dotazník bude využit pouze pro zpracování praktické části diplomové práce a nebudou zpracovávány žádné osobní údaje respondentů. Dotazník je zcela anonymní.

Mockrát Vám děkuji za Váš čas strávený nad dotazníkem.
Lenka Jedličková

1. Na otázky odpovídám z pohledu:

- učitele MŠ
- učitele 1. stupně ZŠ

2. Znáte vzdělávací koncept Kouzelné čtení od firmy Albi? (též známé jako Albi tužka)

- Ano
- Ne

3. Využíváte při vzdělávání dětí Kouzelné čtení Albi?

Ano

Ne

4. Jak často využíváte Kouzelné čtení od Albi?

1x za měsíc

1x týdně

každý den

nikdy

Jiné

5. Jakým způsobem využíváte Kouzelné čtení Albi při vzdělávání dětí?

	Velmi často	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
Samostatná práce dětí s knihou.	☐	☐	☐	☐	☐
Individuální práce učitele s dítětem nad knihou.	☐	☐	☐	☐	☐
Skupinová práce dětí s knihou.	☐	☐	☐	☐	☐
Práce ve dvojicích s knihou.	☐	☐	☐	☐	☐
Hromadná práce učitele s dětmi nad knihou.	☐	☐	☐	☐	☐

6. Které možnosti práce s knihou děti preferují? (můžete zvolit více možností)

- spouštění zvukových stop
- poslech nahraných písniček
- plnění kvízů

7. Byla škola ochotna pořídit Albi tužku?

- Ano
- Ne

8. Pokud škola nepořídila Kouzelné čtení od Albi, z jakého důvodu?

- vysoké finanční náklady
- nesouhlas s principem Kouzelného čtení
- Škola již vlastní Albi tužku.

Jiné

9. Kolik kusů Albi tužky škola pořídila? (Albi tužka = cca 1200,-)

- 1 ks pro školu
- 1 ks pro každou třídu
- žádnou

Jiné

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lenka Jedličková
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	doc. PaedDr. Miluše Rašková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Využití integrace prostřednictvím interaktivních mluvicích knih v mateřské a primární škole
Název v angličtině:	The use of integration through interactive speaking books in nursery school and primary school.
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je zaměřena na vzdělávání dětí prostřednictvím interaktivních mluvicích knih. Hlavním cílem práce je poskytnout aktuální přehled využívání těchto knih v praxi a dílčím cílem je předložit soubor námětů na činnosti s nimi. Teoretická část se věnuje pojmu integrace, didaktice a jejím metodám, formám i zásadám. Je zde popsán předškolní a mladší školní věk.</p> <p>Jsou zde definovány interaktivní knihy a její specifika. Empirická část je realizována prostřednictvím dotazníkového šetření u učitelů mateřských škol a učitelů 1. stupně základních škol. Předložena i část s konkrétními náměty a úkoly pro práci s interaktivní knihou Hravé učení.</p>
Klíčová slova:	Interaktivní kniha, mateřská škola, základní škola, technologie ve školství, integrace, didaktika
Anotace v angličtině:	The diploma thesis is focused on the education of children through interactive talking books. The aim of the work is to provide an up-to-date overview of the use of these books in practice and summarize set of ideas for activities with them. The theoretical part is focused on the concept of integration,

	<p>didactics and its methods, forms and principles. Preschool and younger school age are described here.</p> <p>Interactive books and their specifics are defined here. The empirical part is realized through a questionnaire survey of teachers in nursery school and primary school. Also here is presented a section with specific topics and tasks for working with the interactive book Playful Learning.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Interactive books, nursery school, primary school, technology in education, integration, didactics

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1.: Dotazník
Rozsah práce:	65 stran
Jazyk práce:	český